

BULLETTINE 1-07

UTGITT AV SENTER FOR KVINNE- OG KJØNNSFORSKNING
UNIVERSITETET I OSLO

UNIVERSITETET
I OSLO

Senter for kvinne-
og kjønnsforskning

Nytt navn – men hvilket?

Senterets styre har besluttet at tiden er inne til å endre navn igjen. Tidspunktet er fastsatt til årsskiftet 2008 – men hva barnet skal hete er derimot ikke avgjort. Senter for kjønnsforskning? Senter for kritisk kjønnsforskning? Senter for tverrfaglig kjønnsforskning? Eller...? Vi inviterer Bulletines lesere til å delta med forslag og argumenter på SKKs nettsted: www.skkuio.no

Navnedebatter gir anledning til diskusjon av fagfelt. Og et fag som har lyst å skifte navn hvert femte år kan i hvert fall ikke kritiseres for å ha falt i søvn. Kanskje andre fag også kunne trenge navnedebatter en gang i blant? Det store spørsmålet i den forrige navnedebatten ved SKK, var om begrepet kvinneforskning skulle være med eller ikke. Det skulle det – men skal det det fortsatt? Tidsskriftet kvinneforskning har skiftet navn, det samme har KILDEN og flere av våre søstersentre både i og utenfor Norge: Alle har droppet ordet "kvinne". Nylig har programrådet for SKKs bachelorprogram *Kjønn, feminisme og likestilling* bestemt at de ønsker å skifte navn til *Tverrfaglige kjønnsstudier*. Det virker med andre ord som spørsmålet har mistet mye av sin sprengkraft, kanskje fordi nye generasjoner er kommet til der begrepet kjønnsforskning ikke lenger ses på som et snilt og tannløst alternativ til kvinneforskning? Begrepet har rett og slett blitt navnet på et spennende og politisk relevant forskningstema som er definert ved sin kritiske innretning. Ordnes mening er deres bruk har vi lært av Wittgenstein, og kanskje den bestrebelse som fikk navnet kvinneforskning for 30 år siden nå er den som kalles kjønnsforskning?

Helt så enkelt er det nok likevel ikke, for det har også vært viktige teoretiske og empiriske omorienteringer underveis. Nye generasjoners historieskrivning kan ofte forekomme merkverdig for de som selv har opplevd de tider som omtales. Standardfraser om at den gamle kvinneforskningen ikke så forskjeller mellom kvinner, eller mente at kjønn var en urokkelig essens, kan tilbakevises ved noen få oppslag i datidens forskningsbidrag – i Norge f.eks. i det 17-bindsvirket om kvinners levekår og livsløp som ble utgitt på Universitetsforlaget i perioden 1982-87. Her er det et sterkt fokus både på forskjeller og interessemotsetninger mellom kvinner, og på hvordan kjønn blir til som en makt- og meningsstruktur i sosiale og kulturelle kontekster. Derimot er det riktig å si at menn var et underforsket tema i kvinneforskningen. I studiet av kjønnsrelasjoner var det empatiske og innlevende blikk rettet mot kvinnene, mens mennene ofte fortonet seg som en ensartet, endimensjonal og umælende flokk. Dette har endret seg, og de som i dag kommer til Senteret for å studere hvordan også menn blir kjønn undrer seg over hvorfor bare kvinnekjønn er synliggjort i navnet. I en tid hvor det jobbes iherdig med også å få unge menn til å interessere seg for kjønnsforskning er det kanskje lurt med et navneskifte.

En annen viktig ting er at vi i stigende grad har blitt oppmerksom på at dersom den todeltet kjønnsmodellen tas for gitt, så kan vi faktisk komme til å forsterke akkurat det vi ville kritisere, nemlig kjønn som tvangstrøye for menn og kvinner. Balansen har forskjøvet seg litt i det som Carol Pateman har kalt Mary Wollstonecrafts dilemma: På den ene siden å forsvare kvinner på de vilkår som samfunnet gir dem, på den andre siden å problematisere og bekjempe akkurat disse vilkår som gjør dem *til* kvinner. Dagens kjønnsforskning er fortsatt opptatt av å beskrive og forstå kvinners (og menns) levekår og livsverden, men kjønnsoppdelingen har mistet sin uskyld og blikket rettes nå også mot hvordan slike kjønnskonstruksjoner opprettholdes og sniker seg med på lasset, også i forskerens egen praksis og endringsforståelse. Det er i denne sammenhengen begrepet kvinneforskning har blitt uklart: Forsterker det eller kritiserer det kjønn?

Men man skal heller ikke være blind for at gamle kjønshierarkier kan leve i beste velgående også i de nye generasjoners hoder: Mens begrepet kvinneforskning ses på med mistenksomhet omfavnes begrepet mannsforskning. Vi har maskulinitetsforskning, men ikke femininitetsforskning. Menn skal forholde seg til sin egen maskulinitet, mens kvinner helst ikke skal forbindes med noe så utdatert som femininitet. Feminisme har på den andre siden blitt rehabilitert blant yngre kvinner – men maskulinisme lyder farlig. Menn skal jobbe med sin egen maskulinitet, men ikke bli maskulinister, mens kvinner skal bli feminister og ikke tenke for mye over sin femininitet. Menn kan være feminister, og feministisk forskning og teori er gangbar språkbruk – men kanskje man må være innenfor murene for å forstå det?

Tilbake til spørsmålet: Hva skal Senteret hete fra 2008? Vi håper at mange har lyst til å delta med synspunkter.

Bulletine skal ikke skifte navn! Det har i stedet valgt seg en ny og elegant drakt som vi håper leserne liker. På samme styremøte hvor det ble vedtatt at Senteret skal skifte navn ble det også vedtatt at Bulletine skal fortsette. Leserundersøkelsen som ble gjennomført i 2006 har ført til en grundig sanering i abonnementslisten, men fortsatt er det rundt 1500 mennesker som gjerne vil ha et Bulletine i hånden. Og det skal de få. Godt nytt år, god navnedebatt og god leselyst!

Harriet Bjerrum Nielsen, senterleder

BULLETINE 1 - 07, 21. årgang

UTGITT AV:
Senter for kvinne- og kjønnsforskning
Universitetet i Oslo

ANSVARLIG REDAKTØR:
Harriet Bjerrum Nielsen

REDAKTØR:
Nina Heilmann

FORM:
Alien Design

ABONNEMENT (gratis):
Tlf: 228 58930
Faks: 228 58950
E-post: nina.heilmann@skk.uio.no
Nettside: <http://www.skk.uio.no>

REDAKSJONEN AVSLUTTET:
25. januar 2007
Neste utgave: August 2007

REPRO, SATS OG TRYKK:
Gan Grafisk AS, Oslo

OPPLAG: 1500

ISSN 1503-5247

FORSIDEFOTO:
Hedda Gabler. Nationaltheatret.
Gjestespill i 2006 fra China Hangzhou Yue
Opera, Hangzhou, Kina. Foto: Ryan Pyle.

INNHOOLD

LEDER

Nytt navn – men hvilket? 2

FORSKNING

Skilte fedre 4

Mat og maskulinitet 5

Seksualitetsforskning 6

Noe for seg selv 8

Kvinnelige robinsonader 9

Bok: Menn i Norden 10

ARRANGEMENTER

Nye former for intimitet 11

Poststrukturalisme i kryssild 12

Biologi, bioteknologi, genteknologi – og kjønn 14

FEMM-nettverket: Same procedure as last year? 19

Reflections on Privelege 21

SEMINARPROGRAMMET

15

PROGRAMLEDERENS HJØRNE

Navneskifte i vente 18

ENQUETE

Hva foregår av kvinne- og kjønnsforskning på instituttene ved UiO? 23

DIVERSE

Prisvinner med kritikk av eurosentrisme i sosiologien 26

SKK i medvind 28

Athena 3 er i gang 28

Sophia – nystartet nettverk for kvinnelige filosofistudenter 29

Takk til Rigmor 30

Nye ansikter ved SKK 30

Undervisning i kjønn – nå også om sommeren 31

NORMA – det første nordiske tidsskrift for forskning om menn 31

Stillingsutlysninger 32

Skilte fedre, omsorg og psykisk helse

Dette doktorgradsprosjektet skal undersøke på hvilken måte omfanget av og involveringen i omsorg for barn har betydning for skilte fedres livskvalitet og psykiske helse. Det empiriske materialet består av kvalitative intervjuer av skilte fedre med mindreårige barn.

Av **KNUT OFTUNG**, stipendiat, SKK
knut.oftung@skk.uio.no

Kvalitative intervjuer blir brukt fordi mange fedres egenopplevelse og forståelse av ulike omsorgssituasjoner er essensiell for å fange de meningssammenhenger som skapes i relasjonen far og barn. Ved å velge ut skilte fedre som har mer eller mindre omsorgsansvar for sine barn, er det sannsynlig å få fram en variasjonsrikdom i løsnings- og mestringsstrategiene overfor barna og å få fram ulike syn på hva omsorgen har å bety for deres livskvalitet og psykiske helse. Utvalget vil bestå av fedre som føler de lykkes med sin omsorgssituasjon, og fedre som sliter i forhold til omsorgen for barna. Til nå er halvparten av intervjuene gjort. I denne teksten vil jeg presentere noen begreper det kanskje kan være nyttig å bruke i analysen av intervjuene.

Redselen for å falle

Innen guttesosialisering, på mannsarbeidsplasser og i institusjoner som idrett og militæret er hierarki og disiplin fremdeles ganske tydelig. Det skapes ofte klare båser for hva som er mannlig og hva som er umannlig. Det kåres vinnere og tapere og redselen for å falle, som den svenske idéhistorikeren Clas Ekenstam beskriver i sin bok av samme navn, henger nært sammen med hierarkiet mellom mannlig og umannlig.

Mannsforskeren Michael Kimmel har i sin store kulturhistoriske analyse "Manhood in America" vist at kjernevirksomheten hos den vestlige mannen har blitt deltakelse og konkurranse på markedet. De dominerende maskulinitetsformer i vår tid er formet gjennom denne konkurransen. Men markedet er usikkert, omskiftelig og krever hele tiden omstilling. Dette gjør mennenes situasjon usikker. Det å tilslutte seg til den dominerende maskuliniteten blir et verktøy for å håndtere denne usikkerheten. Samtidig står en stadig i fare for å falle. Falle igjennom som forsørger og mislykkes på markedet. Falle ned i umannlighet.

Umannlighet defineres ofte i relasjon til andre menn og derfor blir det homososiale aspektet ved konstitueringen av

ulike mannligheter sentralt. Det er særlig i det homososiale rommet at det umannlige skilles ut fra det mannlige. På den måten opprettholdes en definisjon av den dominerende og riktige maskulinitet gjennom bekräftelsen fra andre menn.

Skilsmissen som fall

Skilsmissen beskrives av flere av informantene som et fall, et nederlag og noe som gir en sterk følelse av mislykkethet: Et fall overfor deres egne ambisjoner, overfor omgivelsene og ofte som et fall foran barna og sin tidligere partner. Fallet spiller en rolle for fedrenes selvbylde og hvordan de innretter seg etter skilsmissen i forhold til omsorgen.

I analysen av intervjuene ønsker jeg å gå videre med Clas Ekenstams metaforikk om fallet og dele det opp i tre sekvenser. Å falle er å miste noe, det er å miste kontrollen, slik Ekenstam skriver, men det er også å slå seg (smerte) og det krever et opprettingsarbeid hvis en har tenkt å reise seg igjen (reparasjonsarbeid). Alle disse prosessene kan være kjønnnet. Kjønnnet i forhold til hvilke strategier mange menn velger, kjønnnet i den forstand at de relaterer seg til andre menns vurdering av hva som er mannlig og hva som er umannlig. En slik kjønnmethet trenger ikke å være lik fra mann til mann. Det finnes ulike strategier og logikker en mann kan gjøre seg bruk av gjennom fallet. Det kan ikke forutsees hvilken strategi som vil velges fordi det er en mann som faller. Men i ettertid kan en fortolke historien om fallet også i lys av at det var en mann som falt og hva det betydde for ham som mann.

For mange menn er det å miste kontrollen i en del situasjoner knyttet til noe umannlig. Statistisk sett er det flest kvinner som tar initiativet til en skilsmisse, og mange av mine informanter sier også at skilsmissen kom som et sjokk hvor de delvis mistet kontrollen. Vi vet at menns forhold til smerte er kjønnnet. Menn underforbruker for eksempel helsetjenester. Mange menn forteller at de ser bort fra symptomer og mange kommuniserer dårlig om sykdom. Å gi seg over for smerte, å snakke om smerte eller å kjenne på smerte er for mange menn umannlig. Menns opprettingsarbeid er ofte kjønnnet ved at de for eksempel er mindre interessert i ulike typer terapitilbud og har færre nære venner de kommuniserer med enn kvinner. Å snakke om intime og smertefulle problemer er for mange menn i mange sammenhenger umannlig. Selv om vi kan finne forskningsmessig støtte for disse påstandene er ikke poenget med eksemplene å generalisere om menn, eller påstå at disse forhold ikke vil kunne gjelde for mange kvinner også. Poenget er å påpeke at for mange menn vil fallet være kjønnnet, fra de først mister balansen, i fallet og når de eventuelt reiser seg igjen. ♦

Mat og maskulinitet i senmoderne familieliv

Noe er på gang når det gjelder mat og maskulinitet i vestlige samfunn. Det siste tiåret har det formelig slått mot deg hver gang du går du inn i en kjøkkenforretning eller bokhandel, skrur på fjernsynskanalenens utallige matlagingsprogram eller leser avisenes mat- og vinspalter: Mennene har erobret kjøkkenet!

Av HELENE AARSETH, stipendiat, SKK
helene.aarseth@skk.uio.no

Det massive inntrykket til tross; empiriske undersøkelser forteller at det fortsatt er kvinner som i all hovedsak har ansvar for - og bruker mest tid på matlaging i de tusen hjem. I den grad mennene har erobret kjøkkenet, er det gjerne i forbindelse med festlige anledninger.

Innenfor kjønnsforskningen finner vi ulike tilnærminger til dette fenomenet. En tilnærming framhever mennenes nyvunne interesse for kokebøker og avansert kjøkkenutstyr som del av en kulturell modernisering av en hegemonisk maskulinitet som kan erstatte den kulturelt utdaterte forsørgermaskuliniteten. En annen framhever hvordan menns erobring av kjøkkenet følger et tradisjonelt mønster i relasjonen mellom kjønnene; menn kan nå nyte godt av selvutfoldelse og rekreasjon ved kjøkkenbenken ved festlige anledninger, men tar ikke ansvar for det repetitive og usynlige arbeidet i hverdagen.

Matens nye betydning i familien

I en artikkel om mat og maskulinitet i senmoderne familieliv ¹⁾ argumenterer jeg, sammen med Bente Marianne Olsen, for at en livsstilsorientert reformulering av matlagingen også kan bidra til å fremme en overskridelse av den kjønnsbaserte arbeidsdelingen i familien. Artikkelen tar utgangspunkt i en dansk og en norsk longitudinell intervjustudie av to karrierepar som praktiserer en mer likestilt arbeidsdeling enn vanlig. I disse parene ser menns livsstils- og lystorienterte tilnærming til matlagingen ut til å bidra til å skape nye former for identifikasjon med tradisjonelt kvinnelige praksisformer på en måte som åpner for endring. (Vi har i denne sammenheng hatt et hovedfokus på mennenes endringsbestrebelse; dermed ikke sagt at kvinnene i disse parene ikke deltar i endringsprosjektet.)

Kjønnsnøytralt fellesprosjekt

Vi identifiserer tre mønstre i måten disse likestilte parene forteller om matlaging. I det første mønsteret ser vi at maten framstår som kvinnens hovedansvar og knyttes til omsorg for familiemedlemmenes psykiske og fysiske velbefinnende. Dette mønsteret går sammen med fortellinger om frustrasjon

og tilkortkomming i forhold til et felles likestillingsideal. I det neste mønsteret vektlegges en maskulin identifisering med matlagingen der mennene forbinder maten med rekreasjon og lyst snarere enn ansvar og plikt, i overensstemmelse med tilnærmingene jeg beskrev innledningsvis. Det som gjør at dette mønsteret i vårt materiale likevel ikke (bare) reproducerer tradisjonelle kjønns skiller, er at strategiene samtidig inngår i disse parenes reelle likestillingsbestrebelse. Ved å fristille maten fra forbindelsen mellom mat, kvinnelighet og omsorg ser den pragmatiske og den lystorienterte tilnærmingen i denne sammenheng ut til å åpne for et nytt og tredje mønster: Her er maten verken kvinnens omsorgsansvar eller mannens fritidsforlystelse, men er blitt et kjønnsnøytralt fellesprosjekt som begge er dedikert til. Vi argumenterer for at den pragmatiske og den livsstilsorienterte tilnærmingen noen av mennene inntar har banet veien for dette kjønnsnøytrale fellesprosjektet ved å reformulere matens betydning i disse familienes hverdagsvirkelighet. ♦

¹⁾ "Mat og maskulinitet i senmoderne familieliv" av Bente Marianne Olsen og Helene Aarseth i: *Norma. Nordisk tidsskrift for maskulinitetsstudier*. nr 1, 2006. Artikkelen er basert på to av delstudiene i det nordiske prosjektet "Velferd, maskulinitet og sosial innovasjon" finansiert av Nordisk Ministerråd. De to delprosjektene inngår også i et norsk dr.gradsprosjekt og et dansk post.doc. prosjekt.

Seksualitetsforskning, kjønnsforskning og politikk

Jeg har i tre år hatt gleden av å sitte på SKK med mitt postdoc-prosjekt som har tittelen "Skeive strategier i idretten: Betydning av synlig brudd på heteroseksuell praksis i en offentlig kontekst". Dette prosjektet er en del av SKKs forskningsområde "Den skeive vendingen".

Av HEIDI ENG, førsteamanuensis, Diakonhjemmet Høgskole
eng@diakonhjemmet.no

Mitt arbeid ligger i skjæringspunktet mellom queerforskning og homoforskning. De to retninger atskiller seg noe både når det gjelder forståelse av kjønn og seksualitet, og når det gjelder mål og ikke minst virkemidler i den politiske kampen.

Queerforskningen

Queerforskningen er av nyere dato (1980 – 90-tallet), men den er – som homoforskningen – utviklet i nær relasjon med politisk aktivisme. Queerforskningen startet gjennom en særskilt politisk aktivisme på 1980-tallet i USA som bevisst tok i bruk ordet *queer*. Queer betyr på engelsk blant annet: *rar, merkelig, annerledes, avvikende, homoseksuell* (merk at homoseksuell er en blant mange betydninger av ordet queer). Queer var en nedsettende betegnelse generelt, og et skjellsord for homoseksuelle ("feminine menn") spesielt.

Don Kulick (1996:8) angir to *hovedgrunner* for hvorfor skjellsordet queer ble tatt i bruk av de nye aktivistene i homokampen: For det første ønsket unge aktivister å markere avstand fra homopolitiske strategier fra 60- 70 tallet som hadde valgt å ikke provosere det heterofile samfunnet under homokampen. Derfor ble taktikken og slagordene endret til full konfrontasjon: "We're Here, We're Queer, Get Used To It", og aktivistene kunne tilkjempe seg stolthet og styrke innad til å møte homofobi og hat-kriminalitet med. En positiv bieffekt av dette utviklet seg etter hvert, nemlig det faktum at når et skjellsord blir "tatt tilbake" og brukt i en positiv forstand av de stigmatiserte selv, kan ordet få så positiv klang at det blir attraktivt også for andre. Og fordi queer betyr *mer* enn homoseksuell, er det en åpning der for andre til å trekke mot dette nye begrepet.

Dette var nettopp som Kulick skriver, den andre grunnen til at ordet queer ble tatt i bruk. Det var mye mer inkluderende enn "gay" og "lesbian", og fungerte koalisjonsbyggende ved å trekke til seg for eksempel transepersoner, biseksuelle og heteroseksuelle i en felles kamp mot for eksempel HIV, eller mot konvensjonelle kjønns- og seksualitetsformer. Queer som et inkluderende, mangfoldig begrep betydde en alternativ

politisk plattform. Den åpenheten som bruken av ordet queer førte til ga altså rom for en oppløsning av kategorien homoseksuell som entydig og klart avgrenset fra heteroseksuell som den motsatte kategorien.

Homoforskningen

Homoforskningen er mye eldre enn queerforskningen. Den tidlige homoforskningen fokuserte på "årsaken" til fenomenet,

hovedsakelig gjennom biologisk, medisinsk og psykiatrisk forskning. Utover i annen halvdel av 1900-tallet startet den politiske homobevegelsen med sin rettighetskamp og sitt synliggjøringsprosjekt, og holdningene til homoseksualitet skiftet sakte over til å bli sett på som en avvikende, men legitim livsform med krav på de samme rettigheter som andre samfunnsborgere. Homoforskningen ble derfor etter hvert i større grad et interessant forskningsfelt for både akademikere og politiske aktivister. Problemstillingene endret seg også i takt med den aktuelle homopolitiske agendaen til spørsmål om homohistorie, levekår, homofobi, rettighetskamp, homokultur og identitetsdannelse.

Seksualitet som komponent til kjønnsforskningsfeltet har gjennom *homoforskningen* fått et fokus på fenomenet homoseksualitet og homoseksuell livsform. Det har vært, og er, et synliggjøringsprosjekt hvor forskningen blant annet er opptatt av den "homoseksuelle populasjonen" med tanke på levekår, livskvalitet, helse, og andre liknende store undersøkelser som gjøres av befolkningen generelt. I dette synliggjøringsprosjektet står forståelsen av både seksualitet og kjønn sentralt, slik at homoforskningen utfordrer den dikotomiske modellen av to kjønn og det heteroseksuelt kjønnede begjøret (det Judith Butler kaller "den heteroseksuelle matrise"). Å leve homoseksuelt vil gjerne si det samme som å leve mer i en sammekjønnnet kontekst hvor erfaringer med hva kjønn betyr, og hvordan kjønn gjøres, kommer fram i større grad *mellom kvinner og mellom menn* i stedet for mellom kvinner og menn som er vanlig i flerkjønnete sosiale rom. Homoforskningen bidrar derfor til kunnskap om forholdet mellom seksualitet og kjønn generelt, og forholdet mellom seksualitet og kjønn "utenfor" det heterofile kjønnnet.

Kritikk av "majoritet – minoritetsmodellen"

Heteroseksualiteten som norm og som en dominant seksuell begjærform i vår kultur har skapt en usynliggjøring og stigmatisering av fenomenet homoseksualitet. Det er altså mulig å hemmeligholde homoseksualitet, og derigjennom usynliggjøre diskursene rundt homoseksuelt begjær og leveform. Dette har også ført med seg negativ sanksjonering av homofile/lesbiske, med påfølgende homofobi, vold og trakassering, diskriminering og brudd på menneskerettighetene. Det har derfor vært sentralt i homoforskningen å synliggjøre og løfte fram kunnskap om disse temaene; homoidentiteten, de mange ulike livene som homofil/lesbisk, "homokultur", homofobi, rettighetskampen, levekårsforskning, forståelse av fenomenet homoseksualitet.

Men homoforskningens fokus på homoseksualitet og homoseksuell livsform står i fare for å gjenta kategoriseringen

homo – hetero, og bidra til opprettholdelse av et kunstig og potensielt undertrykkende skille mellom "oss – og de andre". Basis for forskning og politikk blir en forståelse av *subjektet* som et menneske med en klar og enhetlig identitet og livsform som homoseksuell. Basert på begreper om normalitet kontra avvik har det vært etablert en modell som beskriver befolkningen som delt inn i en majoritetsgruppe som befolker et demografisk og kulturelt sentrum, med ulike minoritetsgrupper spredd rundt i periferien som avvikere i kontrast til det normale, eller vanlige sentrum. Basis for disse beskrivelsene har vært de kjente, språklige kategoriene og eventuelt identitetene knyttet til disse. Videre førte dette til etablering av en politisk agenda, frigjøringsbevegelser, interesseforeninger for de ulike minoritetene. Men dette rokket ikke ved selve modellen; det normative sentrum versus den avvikende periferien; for eksempel som heteroseksualiteten versus homoseksualiteten. Det skjedde først da queerforskningen avviste majoritet – minoritetsskillet, og problematiserte heteroseksualitetens tatt-for-gitte normalitetsposisjon. Da reiste det seg et krav, et forskningsfokus: heteroseksualiteten "måtte forklare seg".

Queerforskningen stilte spørsmål som: hva er det som er så normalt ved majoriteten? Hvem er det som "får lov til" å befolke dette sentrumet? Hvilke elementer er det som skal til for å bli benevnt som normal? Hva er egentlig heteroseksualitet? På hvilke mangfoldige måter leveres heteroseksualitet, og hvor mange er det som ikke føler seg normale eller hjemme i den "normale heteroseksualiteten"? Slike spørsmål dekonstruerer det innforståtte, det uuttalte og ikke-problematiserte normative sentrum i en kultur. Og det åpner opp for beskrivelser av representasjoner/uttrykk, liv og mennesker som ikke føler seg tilpass *verken* i majoritetsposisjonen eller i minoritetsposisjonen, fordi de heller ikke er gjenkjennelige i fortellingene om minoritetene. Begrepet queer blir da, som nevnt tidligere, en sekkebetegnelse som kan skape allianser og koalisjoner på tvers av tidligere identiteter og kategorier. Dette kan føre til at den normative og naturaliserte majoriteten så å si blir penetrert og dermed pulverisert eller dekonstruert av skeive uttrykk, levestett, tankesett, og perspektiver som eksisterer både i "majoriteten" og i "minoritetene". ♦

Kvinneforskningen 1970-1997

Noe for seg (selv)?

Prosjektet ”Feminisme som kritikk” – en historiografi om norsk kvinneforskning – går nå inn i sin slutfase.

Av BEATRICE HALSAA, professor, SKK
beatrice.halsaa@skk.uio.no

En rød tråd i prosjektet har vært kvinneforskningens relasjoner til andre kvinnepolitiske felt: Kvinneforskningen oppsto som del av 1960- og 70-tallets kvinnepolitiske bevegelse. Den akademiske feminismen ville og måtte forholde seg både til grasrotfeminismen og statsfeminismen. Dermed ble kvinneforskningens framvekst, mer enn mange andre forskningsfelt, påvirket av forankringen i og legitimiteten fra dens politiske omgivelser. Slik var kvinneforskningen noe for seg selv. Dens entreprenører utnyttet de økonomiske, politiske og kulturelle mulighetene som fantes, og lyktes i å institusjonalisere feltet. Etter hvert ble kvinneforskningen mer uavhengig av de øvrige kvinnepolitiske feltene og oppnådde økt akademisk anerkjennelse. Fast grunn under føttene som et ordinært fagfelt fikk det imidlertid ikke, og integreringen i eksisterende fag har vært en langvarig forskningspolitisk bestrebelse.

Betydelige nordiske forskjeller

Kvinneforskningen startet samtidig med oppsvinget i kvinnebevegelsen i svært mange land. Men det betyr ikke at forskningsfeltets framvekst var uunngåelig, en automatisk konsekvens av endringer i kvinners situasjon globalt. De store variasjonene i kvinneforskningens utvikling både innenlands og mellom land, illustrerer at feltet verken oppsto av seg selv, eller som en refleks av strukturelle endringer. For eksempel ble Kvinneretten raskt etablert på permanent basis i Oslo, mens Kjønnnsrolleseminaret i Tromsø aldri oppnådde tilsvarende. Også forskjellene i Norden var betydelige, med Norge, Sverige og Danmark ute et tiår før Finland og Island.

Prosjektet har vært opptatt av hvilke mekanismer som gjorde endring mulig, og åpnet det norske forskningssystemet for kvinneforskningen med dens nye aktører, visjoner og praksiser. En kombinasjon av nyere organisasjonsteori og teorier om sosiale bevegelser har gitt nyttige begrep for å fange energien, gleden og kraften hos nykommerne, og på den andre siden tregheten, motstanden – men også støtten – fra etablerte aktører. Evnene til å se og bruke de åpninger som til enhver tid fantes for mobilisering, idéskapning og alliansebygging – den politiske mulighetsstrukturen – var sentral. Her var tidsfaktoren viktig, det gjaldt å smi mens jernet var varmt da som nå. Internasjonale forhold, ikke minst FNs internasjonale kvinneår

i 1975 skapte for eksempel en sentral, men hittil lite påaktet, mulighet for entreprenørene.

Analyse av ”kvinnefagkritikken”

Jeg holder nå på med en analyse av ”kvinnefagkritikken”, dvs. kvinnes kritikk av fagene tidlig på 1970-tallet som ble båret fram av studenter og yngre lærere. Hensikten er å forstå hvordan aktørene definerte muligheter, foretok valg og skapte entusiasme, og hvorfor noen initiativ førte fram mens andre mislyktes. Samspillet mellom de gryende kvinneforskernes ønsker og det framvoksende kvinne- og likestillingspolitiske feltet for ny kunnskap står sentralt. Kvinneforskningen hadde noe for seg, kunnskapen var etterspurt, ikke minst utenfor akademien.

Med dette avsluttes mitt prosjekt om kvinneforskningshistorie, men min interesse for forskning på kvinneforskningshistorie tar neppe slutt med dette. Hvem vet – kanskje vender jeg tilbake til denne tematikken når det europeiske prosjektet om kvinnebevegelsens betydning for kjønnet medborgerskap i Europa avsluttes om noen år. ♦

Utvalgte publikasjoner:

”Kvinner og politikk i Norden - noen historiografiske refleksjoner” i *Kvinder. Køn og forskning* nr. 2 2001.

”No Bed of Roses. Academic Feminism 1880-1980” i Christensen, Halsaa og Saarinen (red.) *Crossing Borders*. Univ. Press of Southern Denmark 2004
http://kilden.forskningsradet.no/c17220/side/vis.html?tid=17646&strukt_tid=17220.

”Alt har sin tid” - Tre redaktører ser tilbake på sitt hjertebarne” i *Kvinneforskning* nr. 1 2002.

”Norsk kvinne- og kjønnsforskning – med tidsskriftet som prisme” i *Tidsskrift for samfunnsforskning* nr. 2 2006.

”Kvinneforskning”, ”Fra kvinneforskning til kvinne- og kjønnsforskning” i Lorentzen og Mühleisen (red.) *Kjønnsforskning*, Universitetsforlaget 2006).

Kvinnelige robinsonader

Daniel Defoes Robinson Crusoe (1719) ble en av 1700-tallets viktigste litterære tekster. Romanen kom umiddelbart i flere opplag og ble oversatt til mange språk, og den ble omskrevet, gjenfortalt og diktet videre på i så stor utstrekning at man snakker om en egen litterær sjanger – robinsonaden. Anne Birgitte Rønning fra ILOS har i høstsemesteret oppholdt seg på SKK og studert det en kan kalle ”kvinnelige robinsonader”.

Av ANNE BIRGITTE RØNNING, førsteamanuensis, ILOS, UiO
a.b.ronning@ilos.uio.no

Sjangerens popularitet særlig i det 18. og første halvdel av det 19. århundre henger sammen med en generell interesse for både eventyrromaner og reisebeskrivelser og med en ny opp-tatthet av det ensomme moderne individets mestring av seg selv og omgivelsene. Fra starten av var robinsonadene målgruppe et voksent publikum, men etter hvert ble skipbruddsfortellingene vel så viktige i barnelitteraturen.

De fleste robinsonader er skrevet av menn og handler om mannlige helter, men det finnes også en del fortellinger om kvinnelige skipbrudne, skrevet av kvinner eller av anonyme forfattere. Og innenfor barnelitteraturen er det mange kvinnelige forfattere som har skrevet om både jenter og gutter som havarerer og må klare seg selv. Det interessante med disse fortellingene er at de gir et nytt perspektiv på den tradisjonelle, kolonialistiske skipbruddshistorien med en mannlig helt i kamp med naturkreftene, og på barnebøkene sosialiseringsfortellinger. To korte eksempler skal illustrere dette.

I 1767 utkom i London en anonym fortelling ved navn *The Female American; or, The Adventures of Unca Eliza Winkfield*. Her forteller Unca Eliza om sin bakgrunn som halvt indiansk, halvt engelsk og om sine opplevelser på øya der hun settes i land når hun ikke vil etterkomme kapteinens ønske om å gifte seg med hans sønn. Det farefulle for en kvinne til sjøs er altså ikke havet, men den patriarkalske europeiske kulturen om bord. Og den øde øya tar for så vidt også godt imot henne. Her har det bodd en eremitt før henne, og hun kommer tidlig over hans opptegnelser om livsvilkårene på øya – det er ingen farlige dyr, men lett-temmede geiter og mange spiselige planter og besøk av de innfødte fra fastlandet en gang i året.

Uncas overlevelse er altså betinget av at hun kan lese, og når hun etablerer kontakt med de ”noble ville” skyldes det hennes klokskap, kristentro og språkferdigheter. Interessant nok knyttes Uncas misjons-holdning overfor indianerne an til en respekt for deres egenart og til en sterk ambivalens overfor det kolonialistiske prosjektet. I så måte foregriper denne anonyme fortellingen fra 1700-tallet den sivilisasjonskritikken som blir et

sentralt punkt i de postkoloniale robinsonade-omskrivningene, som for eksempel Coetzees *Foe* (1986) og Tourniers *Vendredi ou les Limbes du Pacifique* (1967).

For barnebokens vedkommende tilbyr skipbruddet og en øde øy et annet handlingsrom for jenter enn det kontinentale barneoppdragelsesmiljøet gjør, og det er åpenbart at en borgerlig oppdratt jente fra 17- og 1800-tallet aldri ville kunne ha overlevd særlig lenge i ødemarken. I en av de tidlige jenterobinsonadene, Natalies Woillez’ *Emma, ou le petit Robinson des demoiselles*, fra 1834, tematiseres dette gjennom tre forskjellige kvinners skipbrudd. Den morløse Emma, som er oppdradd av sin far og har hørt ham snakke både om jordbruk og naturen, klarer seg godt på egen hånd og finner seg bolig og næringsrik føde hun kan tilberede, mens en vakker ung mor med en liten datter bare streifer rundt og bukker under etter noen måneder. Her er det tydelige spor etter Rousseaus refleksjoner over barneoppdragelse i *Emile*, og det er klart at det er gutteoppdragelsen som gir overlevelsesmulighetene. Når Emma så må ta seg av datteren til den døde moren, vokser hun selv inn i omsorgs- og oppdragerrollen, og da reflekterer hun eksplisitt over hvordan han skal unngå at den lille jenta blir selvopptatt og forfengelig. Noen radikal feministisk tekst er det likevel ikke snakk om; fortellingen er også gjennomsyret av en kristen oppdragelsesdiskurs der Gud og faren er de absolutte autoriteter.

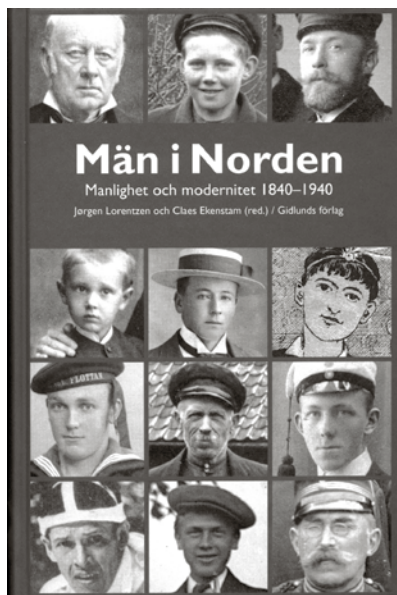
I alle robinsonader blandes de mest usannsynlige hendelser og tilfældigheter i handlingsforløpet med en utrolig detaljrealisme i skildringen av natur, gjenstander, arbeidsoppgaver og overlevelsesstrategier. De kvinnelige robinsonadene er interessante fordi detaljrealismen og motiveringene så sterkt er knyttet til diskurser om kjønn i samtiden, og fordi fortellingene innbyr til en kritikk av kvinners kulturelle livsbetingelser i Europa og til utopiske fremstillinger av et friere liv. Samtidig er de båret oppe av samtidens litterære, filosofiske og kulturelle diskurser, og det gjør dem i blant ganske motsetningsfulle. ♦

Menn i Norden

Manlighet och modernitet 1840-1940.

Hedemora: Gidlunds förlag 2006.

Red. Jørgen Lorentzen og Claes Ekenstam.

Män i Norden er en bok om mannlighetskonstruksjoner i Norden i perioden 1790 til 1940, med hovedvekt på andre halvdel av 1800-tallet og århundreskiftet. Det overgripende formålet med boken har vært å forstå de prosesser som har formet mannligheter i de nordiske landene i overgangen til det moderne. Moderniteten medførte grunnleggende forandringer i forståelsen av det mannlige, og disse er

tett sammenkopledd med overgripende samfunnsmessige endringer som industrialisering, urbanisering og rasjonalisering. Nye tolkninger av mannlighet ble skapt, samtidig som eldre idealer omdannes. De hendelser som formet de nordiske samfunnene har hatt betydning for hvilke mannlighetsideal som har blitt overordnet. Mannlighetsidealene har også på sin side formet de nordiske landene, så for å forstå "det nordiske" trengs en forståelse av mannligheten. Tanken er at det eksisterer noen felles trekk i formingen av mannlighet i Norden.

Bokens overgripende tema er koplingen mellom mannlighet og modernisering fra et nordisk utgangspunkt og mellom mannlighet og umannlighet. Boken kan dermed bidra til fornyelsen av den teoretiske forståelsen av konstruksjon av mannlighet, basert på dynamikken mellom det mannlige og det umannlige. Studier av umannlighetsforestillinger har vist at historiske forestillinger om umannlighet har vært av vesentlig betydning for dannelsen av mannlighet. Dette kan dreie seg om alt fra den umoralske mannen, den alkoholiserede mannen, den feminine mannen, den homoseksuelle mannen etc. Dette innebærer at mannlighetens relasjonelle topos ikke bare er i et hierarkisk og maktpreget forhold til kvinneligheten, men at

mannlighet og umannlighet som en relasjonell størrelse konstituerer hverandre i en kontinuerlig prosess. Det må imidlertid understrekes at man ikke kan snakke om én mannlighet og én umannlighet, men hele tiden må se dynamikken i konstruksjoner av en rekke former for mannligheter og umannligheter, som står i et dynamisk og foranderlig forhold både til hverandre og til forestillinger om kvinnelighet.

Umannlighetsbegrepet åpner for en mer konkret fenomenologisk og prosessuell forståelse av mannlighet. En innfallsvinkel i forhold til begrepsparet mannlighet/umannlighet vil heller ikke miste synet av den makt som har vært vesentlig i konstitueringen av maskuliniteten opp gjennom historien, men gjør det mulig å utvide forståelsen av kjønns makt både som en relasjonell kategori mellom menn og kvinner og mellom menn.

Bokens nyvinninger finnes nettopp i utviklingen av forståelsen av umannlighet, sammen med en mer systematisk kartlegging av menn og maskuliniteter på 1800-tallet og begynnelsen av 1900-tallet. På begge disse områdene bidrar prosjektet med unik ny kunnskap. ◆

Bidragstyttere til boken:

Claes Ekenstam, Universitetet i Göteborg

Ella Johansson, Mångkulturellt centrum, Botkyrka

Knut Kolnar, Universitetet i Bergen

Jørgen Lorentzen, Universitetet i Oslo

Jonas Liliequist, Umeå universitet

Sigríður Matthíasdóttir, Islands Universitet.

David Tjeder, Universitetet i Stockholm

Ann-Catrin Östman, Åbo Akademi

Nye former for intimitet

Hva skjer med nære relasjoner og intimitet når de møter et samfunn organisert etter den nyliberale økonomiens prinsipper? Hva skjer med kjærlighet mellom menn og kvinner når husmoren og forsørgerlønna har blitt erstattet av likearbeidende voksne? Hvordan forhandles intimitet gjennom internett, og hvorfor har ikke faglitteraturen om menn og maskuliniteter tatt for seg intimitet og kjærlighet, på tross av at det finnes en overflod av eksempler på at menn uttrykker kjærlighet i førmoderne skjønnlitteratur?

Av STINE HELENA SVENDSEN, masterstudent i sosiologi, SKK stinehelena@gmail.no

Dette er noen av spørsmålene som ble belyst på konferansen "Nye former for intimitet: En internasjonal konferanse om intimiteter og seksualiteter slik de møter et skiftende grensesnitt mellom det private og offentlige". Konferansen ble arrangert av forskningsgruppene "Den skeive vendingen" og "Menn og maskuliniteter" ved SKK i Oslo 12. og 13. oktober 2006. Til konferansen kom om lag 80 deltagere fra Norden, USA og Storbritannia. Utenom hjemlige forskere deltok Lauren Berlant fra University of Chicago, USA, og Stephen Whitehead fra Keele University, UK. Dette er kjente internasjonale navn fra henholdsvis queer- og maskulinitetsforskningen. Noen inntrykk fra seminaret:

Nyliberal intimitet

For subproletariatet i det nyliberale samfunnet forhandles intimitet via en fantasi om det gode liv, som er uopnåelig for de som holdes utenfor den organiserte økonomien, hevdet Laurent Berlant. Hennes bidrag til konferansen var en analyse av denne forhandlingen gjennom filmene *La Promesse* og *Rosetta* av Luc og Jean-Pierre Dardenne. På tross av at forestillingen om det gode liv er uforenlig med fattigdom, reproduseres fantasien om en ideell intimitet i nye generasjoner, påpekte Berlant. Nyliberalismens innflytelse på intimiteten ble også adressert av Antke Engel. Hun tok for seg reklamebilder med skeivt tilsnitt, og argumenterte for at den kommersielle inkluderingen av homoseksualiteten bildene viser, kan leses som et forsøk på å fremme avant-garde livsstilen som skeive representerer som løsning på det tilsynelatende problemet det er å kombinere individualisering og omsorg i en nyliberal økonomi. Nylibe-

ralismen krever nedbygging av velferd, hevdet hun, noe som igjen fordrer at man skaper tilpasningsdyktige idealer for privat omsorg.

Offentlig seksualitet

Intimitetens forvisning fra det offentlige rom har blitt adressert av feminister, blant annet gjennom påstanden om at det private er politisk. På konferansen behandlet Jorun Solheim og Wencke Mühleisen dette spørsmålet. Om en vrir seg ut av dikotomien mellom det undertrykkende og det subversive kan en finne radikalt potensial i de utforskende og utopiske elementene i seksualiseringen av det offentlige rom, hevdet Mühleisen. Solheim, derimot, stilte spørsmålet om det er nødvendig å gjenskape den private intimiteten når dens offentlige ansikt produserer konservative kjønnsstereotyper i den grad seksualiseringen av det offentlige rom ser ut til å gjøre i dag. Der intimitetens styrkede tilstedeværelse i det offentlige rom var tema for Mühleisen og Solheim, diskuterte Jørgen Lorentzen intimitetens påfallende fraværenhet i faglitteraturen om menn og maskuliniteter. Menns forhold til intimitet og kjærlighet er behørlig dokumentert i litteraturhistorien, påpekte han. Hvorfor er den da ikke tilstede når man forsøker å forstå menn og maskuliniteter?

Løsninger

Sasha Roseneil og Helene Aarseth presenterte hvert sitt eksempel på hvordan intimitet gjøres i dag. På grunnlag av empiri fra Storbritannia argumenterte Roseneil for at det pågår en *skeiv individualisering* av intime relasjoner der det seksuelle kjærlighetsforholdet må vike for vennskapsrelasjoner og ikke-konvensjonelle seksuelle relasjoner. Helene Aarseths satte fokus på forhandlingen av intimitet hos egalitære, heteroseksuelle middelklassepar i Norden. I stedet for dyrke den "rene" kjærlighetsrelasjonen re-erotiserer disse parene husarbeid i form av prosjekter for oppussing eller hyttebygging, hevdet Aarseth. Slik skaper de en kjærlighets- og arbeidsrelasjon som indirekte krever sterkere prioritering av relasjonen, og gjør det mulig for dem å omforme den til et felles prosjekt.

I den stadige reforhandlingen mellom det private og det offentlige og hva de to skal være, settes intimiteten på spill. Konferansen *Nye intimiteter* viste at utslagene av dette spillet er omfattende, og verdt å tenke på. Det er det tydelig bred enighet om. I løpet av høsten ble det arrangert konferanser med lignende tema både i Bergen og Tromsø, samt flere seminarer andre steder i landet. Arbeidet fører forhåpentligvis til en bedre forståelse av intimiteters rolle og form i dagens samfunn. ♦

Poststrukturalisme i kryssild

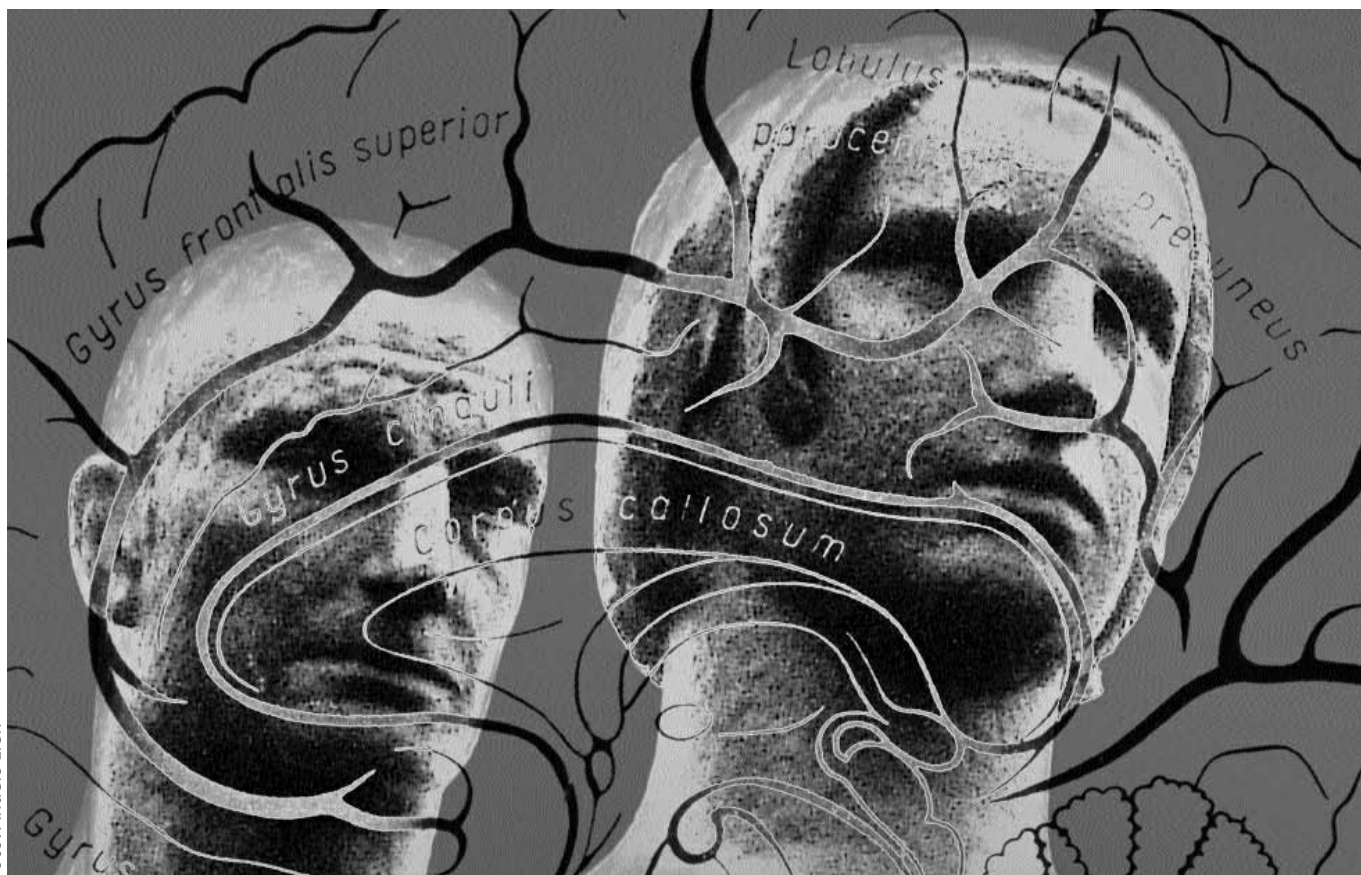

Foto: Anders Lien

Senter for kvinne- og kjønnsforskning arrangerte høsten 2006 tre seminarer hvor poststrukturalistisk tenkning er satt under kryssild fra ulikt hold. Serien fortsetter til våren – se seminarprogrammet side 15.

Av ANNE JANSEN, stipendiat Psykologisk institutt, UiO
anne.jansen@psykologi.uio.no

Fire forskere med ulik fagbakgrunn var i høst invitert til å presenterte forskningstilnæringer som dels står i opposisjon til en poststrukturalistisk tilnærming, dels utfordrer det ontologiske og epistemologiske grunnlaget for poststrukturalistisk tenkning og dels som et supplement på områder hvor en poststrukturalistisk posisjon blir betraktet å komme til kort.

Psykoanalytisk forståelse

Først ute var Professor Wendy Hollway ved Open University i London. Hun presenterte psykoanalytisk teori og metode

som en mulig vei å gå for å overkomme det hun opplever som tilkortkommenhet ved en poststrukturalistisk tilnærming. Dette handler først og fremst om at poststrukturalistisk tilnærming ikke levner rom for subjektet og subjektivitet. Hollway påpeker at diskurser ikke bare handler om skreven tekst eller tale, men også om uttrykk som tar mange former; kroppslig, visuelle og "ways of doing". Hollway søker å kombinere diskursanalyse med psykoanalytisk forståelse. Hun argumenterer for en frem-og-tilbakeprosess mellom det subjektive og fenomenære på den ene siden og det objektive og diskursfjerne på den andre siden. En slik tilnærming vil gi kunnskap som sier noe om hvordan mennesker situerer seg innenfor diskurser samtidig som de handler og overskrider de posisjoner som tilbys.

Institusjonell forståelse

Professor Karin Widerberg ved Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi var neste kvinne ut. Hun finner fra sitt sosiologiske ståsted at poststrukturalistisk forskning fokuserer for mye på det individuerte subjektet og for lite på kontekst og relasjoner. På denne måten abstraheres subjektet vekk fra sammenhengene det inngår i. Som et alternativ presenterte Widerberg institusjonell etnografi hvor fokus rettes mot hvordan tekst forstås og brukes av mennesker i organisasjoner og hvordan "texts come into play". I dette lyset ses tekster som noe som eksisterer ut over det lokale (translocal og extralocal). Nettopp det at samme tekst forstås og brukes ulikt gjør dette interessant for forskningen. I et slikt perspektiv blir de sosiale relasjonene som personer står i viktige – ikke bare hvordan de posisjonerer seg og konstruerer identitet i forhold til ulike diskurser.

Kritisk realisme

Siste innlegg i kryssilddebatten kom fra Anne Lise Ellingsæter, professor ved Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi og forsker Ragnhild Steen Jensen ved Institutt for samfunnsforskning. De valgte å presentere kritisk realisme som et alternativ til en poststrukturalistisk tilnærming, en tilnærming de mente kom til kort i forhold til å gi muligheter for å beskrive og forstå ulike prosesser. Innen denne tradisjonen vil det være en virkelighetsforståelse som anerkjenner at det finnes en objektiv virkelighet, men at vi ikke har direkte og uformidlet tilgang til den. Forskning innen en kritisk realismetenkning vil i liten grad være opptatt av årsak-virkning-sammenhenger, men heller knytte kausalitetsforståelse til spørsmål om hva som er virksomt, hvilke betingelser som må være til stede og relasjonene mellom disse. I likhet med poststrukturalistisk tenkning vil man også fra en kritisk realismeposisjon ha et emansipatorisk prosjekt ved at kunnskap (teorier og begreper) kan overskrides og det er begrepet *kritisk* får sin berettigelse. Det filosofisk grunnlaget (ontologi og epistemologi) vil imidlertid være ulikt.

Ulike fagfelt – ulike behov

Det mest slående etter de to første seminarene var at en poststrukturalistisk tilnærming ble ansett å komme til kort på to svært ulike vis – og faktisk med motsatt fortegn. For mens psykologen Hollway mente at subjektet forsvant, fant sosiologen Widerberg at subjektet fikk råde alene og at konteksten forsvant. Det synes åpenbart at en del av innvendingene mot en poststrukturalistisk posisjon vil være avhengig av hvilke forskningsspørsmål som stilles og hvilken kunnskap man er ute etter.

Ulike fagfelt har ulike behov og er i ulike faser. Således vil kanskje sosiologer ha andre behov enn antropologer, og samfunnsgeografer ha andre behov enn psykologer – ikke bare fordi det som står i fokus for forskningsinteressene er ulikt og fordi forskningsspørsmålene blir forskjellige, men også fordi de ikke befinner seg på samme sted i en vitenskapsfilosofisk utviklingsprosess. Så når Ellingsæter snakker om de langvarige epistemologiske diskusjonene og sammenligner dette med Freuds pasient som pusset og pusset brillene, men aldri tok dem på, vil dette bildet være mer treffende i noen fagmiljøer enn i andre. Mens jeg med forankring i et psykologisk fagmiljø, tenker at en poststrukturalistisk tilnærming vil ha mye å tilby psykologifaget – også fordi en slik posisjon tvinger frem viktige ontologiske og epistemologiske debatter – vil kanskje andre sukke og tenke at her vil en mer pragmatisk tilnærming gjøre at vi faktisk får ridd hesten samme dag som den blir salet.

Hva spør vi etter?

Det kan synes som om et har oppstått en viss pragmatisk holdning i forhold til vitenskapsfilosofi, teori og metode. Det sentrale spørsmål blir: Hva spørres det etter? Deretter: Hvilket teoretisk (også vitenskapsfilosofisk) og metodisk ståsted kan jeg innta for å få svar. På ett vis er dette befriende. På den andre siden kan en slik pragmatisk tilnærming tilsløre grunnleggende ontologiske og epistemologiske ulikheter. Dette kan igjen ha implikasjoner for hvilke forskningsspørsmål som stilles, hvilke som har gyldighet og for hvordan man tenker det er mulig å få kunnskap om verden. For psykologifagets del tenker jeg vi bør holde disse spørsmålene oppe en god stund til.

Seminarer med en slik faglig bredde gir muligheter for å belyse og utforske teoretiske og metodiske spørsmål på en måte som overskrider de fagspesifikke utfordringene. Det gjør det også tydeligere hvordan de ulike fagfeltene kan supplere og berike hverandre. ♦

Biologi, bioteknologi, genteknologi – og kjønn

Forholdet mellom biologi og kjønn eller natur/kultur har fått ny betydning i kjønnsforskningen gjennom moderne gen- og bioteknologi og den grenseutfordring dette har ført med seg. Gjør gener kjønn? Det var utgangspunktet for et seminar arrangert av SKK og NIKK 6-7.11.2006, ledet av Christina Mörtberg, tidligere førsteamanuensis II på SKK og nå førsteamanuensis på Institutt for informatikk, UiO.

Av CHRISTINA MÖRTBERG, IFI
chrismmo@ifi.uio.no

og LOTTA STRANDBERG, NIKK
lotta.strandberg@nikk.uio.no

Professor Elvira Scheich från Universitetet i Berlin höll seminariets öppningsföredrag där hon analyserade hur kön använts i representationer inom och av forskning. Hon konkluderade att kvinnliga konnotationer ofta används för att iscensätta vetenskapen och konsten medan forskaren och/eller konstutövare ofta representerats som män. Denna könsfördelning påträffas fortfarande i representationerna medan verkligheten inne på laboratorier ser helt annorlunda ut idag. Kvinnliga studeranden är ofta i majoritet på t.ex. biologi, vilket även Inger Nordahl, professor i biologi vid Universitetet i Oslo, kunde intyga. Scheich poängterade vikten av att kontextualisera naturvetenskaplig forskning, vilket förutsätter en tvärvetenskaplig infallsvinkel. Genom att se vetenskap som en del av en större helhet skapas en förståelse för vetenskapen som en del av samhället. Detta möjliggör en diskursiv växelverkan mellan den vetenskapliga kunskapsproduktionen och samhället.

Denna problematik tog professor Merete Lie från NTNU fasta på i sin föreläsning. Hon analyserade hur språket och det visuella uttrycket runt konstgjord befruktning utvecklats. Lie konkluderade att det skapas en diskurs som i stor utsträckning naturaliserar den nya teknologin. Teknologin kring befruktning har, enligt Lie, blivit en naturlig del av diskursen kring familjestruktur, graviditet och föräldraskap och detta sker i växelverkan med hur vi talar om befruktning, vilka ordval man gör, hur en familj visuellt framställs i medier och reklam osv.

Malin Noem Ravn, post. doc. från NTNU, inledde andra dagen med bidraget *Do Genes Do Gender?* Utgångspunkten var frågan om huruvida två kvinnor skulle kunna vara biologiska föräldrar - troligen ingen omöjlighet i framtiden. I diskussionerna om den könade kroppen har genernas roll inte behandlats. Synen på hur liv skapas får konsekvenser för om ägget och/eller sperman betraktas som aktörer eller inte. Ravn framhöll att skapandet av liv är mer än en förening av sperma och äggcell. Hon avslutade dock med titelfrågan: gör gener

kön? Vartill kommentator Nordahl gav ett entydigt svar: gener gör inte kön. Både Lies och Ravn forskning sker inom ramen för projektet 'Perceptions of Gender, Genes, and Reproduction', finansierat av Norges Forskningsråd.

I föredraget *Gender stereotypes and androcentrism in studies and representations of animals* illustrerade Måns Andersson från Uppsala universitet hur människan ofta utgjort modell för analys av djurs beteende. Detta har resulterat i såväl explicita som implicita universella androcentriska könsstereotyper. Det existerar inte, enligt Andersson, någon regelbundenhet i fråga om kön. Många arter saknar kön, andra har mer än ett kön och dessutom finns det arter med flexibel eller dubbel könstillhörighet. Andersson menade att könforskningen kan bidra till att minimera stereotypa föreställningar. Han avslutade sin föreläsning med ett exempel på stereotyper i djurbilder. Honan däremot är oftast mindre och har sänkt huvud.

Tora Holmberg från Uppsala universitet var i sitt föredrag *Ghosthunt? Understanding Biology in Gender Research* på spökjakt där biologin var spöket. Holmberg hade intervjuat 12 könsforskare verksamma i Sverige inom humaniora, medicin och samhällsvetenskap. Två alternativ för att förstå biologi utkristalliserades i intervjuerna: essentialism och 'butlerism'. Informanterna tog avstånd från såväl essentialism som 'butlerism' och uttryckte önskan om en 'tredje väg', alltså en position som ligger mellan dessa. Enligt Holmberg, var argumenten mot Butler hennes bristande fokus på kroppens materialitet. Vad som här avsågs med materialitet förblev dock lite oklart. Könsforskare framställer ofta forskningsområdet som tvärvetenskapligt. Holmbergs avsikt var också att utforska möjligheterna för att överskrida disciplinära gränser.

Seminariet utmynnade klart i frågan var gränserna dras för tvärvetenskapligheten. Går de vid ingången till natur- och teknikvetenskaperna eller varför lämnades natur- och teknikvetare utanför spökjaket? Samtidigt konstaterades att få nordiska könsforskare är aktiva inom bio- och genteknik området och därmed delaktiga i att ge forskningen riktning och påverka dominerande diskurser. ♦

Vårens seminarprogram

JANUAR

Feminisme og multikulturalisme I: Kjønn, rase og klasse.

TID: Mandag 22.1, kl. 1315-1500

STED: SKK, Sognsvn. 70, rom 505

INNLEDER: Professor Floya Anthias, School of Social Sciences and Law, Oxford Brookes University, UK.

Floya Anthias foreleser om "Gender, race and class as hierarchies of social location: frameworks of analysis".

Seminalet vil foregå på engelsk.

FAGLIG ANSVARLIG: Anja Bredal, SKK og Helga Eggebø, SKK.

FEBRUAR

Masteroppgave i kjønnsforskning?

TID: Tirsdag 13.2, kl. 1415-1600

STED: SKK, Sognsvn. 70, rom 434

Nye mastergradstudenter får her muligheten til å treffe andre med interesse for kjønnsforskning, og finne ut av hva Senteret har å tilby.

FAGLIG ANSVARLIG: Beatrice Halsaa, SKK.

MARS

8.mars: Kvinner og penger.

Vi innbyr til felles 8. marsfrokost torsdag 8.3, kl. 830-915 i Georg Sverdrups hus, Klubben. Alle er velkommen. Send påmelding merket "8. mars frokost" innen 1.3 til pamelding@skk.uio.no

SEMINARPROGRAM:

TID: Torsdag 8.3, kl 930-1130

STED: Administrasjonsbygget, Blindern, Rådssalen, 10.et.

INNLEDERE: 1. amanuensis Hilde Bojer, UiO, forsker Jorun Solheim, ISF, forsker Erling Barth, ISF, forskningsleder Elisabet Ljunggren, Nordlandsforskning og forsker Charlotte Koren, NOVA.

"Det er en påfallende lav grad av rettferdighet mellom kjønnene når det gjelder pengestrømmene i samfunnet." (Tove Stang Dahl, 1982). Hvordan er det med rettferdigheten og den økonomiske fordelingen

mellom kjønnene 25 år senere? Pensjonsreform og Likelønnskomisjon er dagsaktuelle politiske problemstillinger. Hvordan er status? Hvordan er kapital kjønnnet? Hva kommer det ut av Likelønnskomisjonen? Hvordan er det med kvinnelige etablerere, når vi ser bak festtalene? Gir pensjonsreformen mer eller mindre likestilling? For fullstendig program se <http://www.skk.uio.no/formidling/seminarprogram.html>

FAGLIG ANSVARLIG: Beret Bråten, SKK.

Feministisk filosofisk forum I: Globalisering og omsorg.

TID: Onsdag 14.3, kl. 1415-1600

STED: SKK, Sognsvn. 70, rom 434

INNLEDER: Forskningsleder Tove Pettersen ved Etikprogrammet, UiO.

Tove Pettersen vil drøfte omsorgetikkens utvikling fra å være en beskrivelse av "kvinnens moralske stemme", til å bli en teori for interaksjon i nære relasjoner, for deretter å fremstå som en etisk teori hvor også globale og internasjonale relasjoner er innreflektert.

FAGLIG ANSVARLIG: Ingeborg W. Owsen, SKK.

*Leseseminar: Intimacies, Affect and Personal Life.

TID: Torsdag 15.3, torsdag 24.5, onsdag 3.10 og torsdag 13.12., kl. 1415-1600

STED: SKK, Sognsvn. 70, rom 434

In recent years the themes of intimacy, affect and personal life have become central concerns in feminist and queer work across the social sciences and humanities. This reading group is being formed to allow for the sustained study of some of the most important texts about intimacy, affect and personal life, both classic and newly published.

The group will meet four times a year, in March, May, October and December, and it is hoped that participants will make a commitment to attending all of the meetings,

so that discussions can be cumulative and a shared knowledge base might be built. All postgraduate students and researchers at any career stage are welcome, including those new to the study of intimacy and personal life.

READINGS:

15.3: Eva Illouz; *Cold Intimacies: Emotions in Late Capitalism* (2007, Polity Press).

24.5: Judith Butler; *Antigone's Claim: Kinship between life and death* (2000, Columbia University Press).

3.10: Sara Ahmed; *The Cultural Politics of Emotion* (2004, Edinburgh University Press).

13.12: Eve Kosofsky Sedgwick; *Touching Feeling: Affect, Pedagogy, Performativity* (2003, Duke University Press).

Påmelding merket "Leseseminar" innen 1.3 til pamelding@skk.uio.no

Seminalet vil foregå på engelsk.

FAGLIG ANSVARLIG: Sasha Roseneil, SKK.

Feminisme og multikulturalisme II: Mangfold i undervisningen. Hvem, hva og hvordan?

TID: Mandag 26.3, kl. 1215-1500

STED: Helga Engs hus, seminarrom U31

INNLEDERE: Forsker Hedvig Lie Nygaard, MiFa, stipendiat Torunn Arntsen Sørheim, Nasjonalt kompetansesenter for Minoritetshelse, forsker Anja Bredal, SKK, gjesteforsker Jana Sverdljuk, NIKK/SKK, professor Beatrice Halsaa, SKK, sosiolog Ida Hjelde, CULCOM og 1. amanuensis Ingeborg Kongslie, UiO.

Hvordan tar høyere utdanningsinstitusjoner inn over seg at vi lever i et såkalt flerkulturelt samfunn? MiFa presenterer en kartlegging av undervisningstilbudet ved UiO og sine erfaringer med å rekruttere studenter med minoritetsbakgrunn. Hvordan og i hvor stor grad er det flerkulturelle tema i undervisningen? Lærere og studenter diskuterer erfaringer, ønsker og pedagogiske utfordringer. Hvilke erfaringer har vi med kjønn i undervisning og

VÅRENS SEMINARPROGRAM

forskning, og hvilken overføringsverdi har dette i forhold til kulturelt mangfold? For ytterligere informasjon og program, se SKKs nettside. Seminaret arrangeres i samarbeid med MiFa – Minoriteter i Fokus i Akademia. FAGLIG ANSVARLIG: Beatrice Halsaa, SKK og Helga Eggebø, SKK.

Poststrukturalisme i kryssild I: Two kinds of genealogy: Foucault vs. phenomenology.

TID: Tirsdag 27.3, kl. 1415-1600
STED: SKK, Sognsvn. 70, rom 505
Lecturer: Professor II Sara Heinämaa, SKK.
This is a seminar where Sara Heinämaa will lecture on her understanding of the concept of genealogy in post-structuralistic and phenomenological theory.
Seminaret vil foregå på engelsk.
FAGLIG ANSVARLIG: Harriet Bjerrum Nielsen, SKK.

***Face to Face: Phenomenologies of Intercorporeality.**

TID: Torsdag 29.3, kl. 1015-1730 og fredag 30.3, kl. 0930-1600
STED: Seksjon for helsefag, Gydas vei 8, rom 450, 4.et
LECTURER: Professor II Sara Heinämaa, SKK and Researcher Lisa Käll, Københavns Universitet.
This course introduces us to the problematics of intersubjectivity and intercorporeality. We will start by discussing the phenomenological foundations of both relations, their structure and nature. We will then focus on the sexual and gendered aspects of intersubjectivity and also study the other marking of otherness, such race, ethnicity and sexual orientation. The discussions at the seminar will be based on obligatory reading. All the participants are asked to read the material carefully. For the list of obligatory reading and the programme, see SKK's website.

Påmelding merket "Face to face" innen 8.3 til pamelding@skk.uio.no
Seminaret vil foregå på engelsk.
Samarrangement med Medisinsk fakultet, seksjon for Helsefag og SKK.
FAGLIG ANSVARLIG: Sara Heinämaa, SKK.

APRIL

Maskulinitet og endring i Norden.

TID: Onsdag 11.4, kl. 1215-1500
STED: SKK, Sognsveien 70, rom 434
INNLEDERE: Docent Claes Ekenstam, Gøteborgs Universitet og lektor Steen Baagøe Nielsen, Roskilde Universitetscenter.
Innlederne presenterer to nye antologier om menn, maskuliniteter og sosial og kulturell endring i Norden. Det er *Män i Norden, manlighet och modernitet 1840–1940* (Gidlunds forlag 2006), og *Män i rörelse. Jämställdhet, förändring och social innovation i Norden* (Gidlunds forlag 2007). Det legges opp til diskusjon om hovedlinjer i utviklingen, endringer i maskulinitetsformer, og betydningen av likestilling. Med forbehold om datoendring, se SKKs nettside.
FAGLIG ANSVARLIG: Jørgen Lorentzen, SKK og Øystein Gullvåg Holter, NIKK.

Feministisk filosofisk forum II: Begjærets fenomenologi.

TID: Torsdag 26.4, kl. 1415-1600
STED: SKK, Sognsvn. 70, rom 434
Innleder: 1. amanuensis Ingebjørg Seip, På hvilke måter erfarer vi begjær, og hvilke metaforer bruker vi til å kontrollere eller realisere det? Med utgangspunkt i teoretikerne Merleau-Ponty, Irigaray og Anzieu og den finlandssvenske poeten Agneta Enckell, søker Ingebjørg Seip etter forholdet mellom språk og begjær. Hva skjer om vi erstatter metaforene fallos og kastrasjon med metaforene hud, grense og gjennomstrømme? Hva vil det si at noe berører oss?
FAGLIG ANSVARLIG: Ingeborg W. Owsen, SKK.

Poststrukturalisme i kryssild II: Rehabilitating Experience: Affects, Cinema and the Politics of Public Sphere.

TID: Fredag 27.4. kl. 915-1200
STED: SKK, Sognsvn. 70, rom 505
LECTURER: Dr. Anu Koivonen, Dep. of Cinema Studies, Stockholm University/ Media Culture, University of Tampere.
How does the field of cinema studies talk – or, rather, does not talk – about affects? This paper addresses the contested legacy of poststructuralism in the field of cinema studies, most visible in the lack of critical vocabulary for conceptualizing cinema as experience, as embodied and emotionally engaging. This paper offers a critical review of the current research situation, arguing for the importance of maintaining certain poststructuralist insights in the midst of the current 'affective turn'.
Seminaret vil foregå på engelsk.
FAGLIG ANSVARLIG: Harriet Bjerrum Nielsen, SKK.

MAI

Feminisme og multikulturalisme III: Rettigheter og diskrimineringsvern.

TID: Mandag 7.5, kl. 1315-1500
STED: SKK, Sognsvn. 70, rom 505
INNLEDER: Adjunkt Stine Jørgensen, Københavns Universitet.
Stine Jørgensen vil forelese om "Etniske minoritetskvinders diskriminert vern". I doktorgradsavhandlingen *Etniske minoritetskvinders sociale rettigheter. Arbejdsmarked, seksualitet og uddannelse*, behandler hun en rekke av de problemer som knytter seg til det å være kvinne og tilhøre en etnisk minoritet. FNs kvinnekonvensjon er den rettslige ramme for avhandlingens analyser.
FAGLIG ANSVARLIG: Anne Hellum, Institutt for Offentlig rett, UiO og Helga Eggebø, SKK.

*PhD kurs: Feminism and Sexuality: Key Debates and Texts, from the 1880's to the 1980's.

TID: Mandag 21.5, kl 1315 – 1600, tirsdag og onsdag 22. og 23.5, kl 1015-1600
STED: SKK, Sognsvn. 70, rom 505

LECTURER: Professor Il Sasha Roseneil, SKK. This course will explore the history of Anglo-American feminism's engagement with sexuality, from the campaigns of the social purity movement at the end of the nineteenth century to just before the emergence of queer theory at the end of the twentieth.

The students will be introduced to the debates within feminism that are vital contextual background to an understanding of contemporary feminist and queer work on sexuality. It will look at feminist writing about both male and female sexuality, and on heterosexuality and lesbianism. A central element of the course will be the close reading of key texts on sexuality from second wave feminism; these texts will include novels, poetry and films.

A list of obligatory reading will be available in March. For further information about the course, email: s.roseneil@leeds.ac.uk

For programme see <http://www.skkn.no/formidling/seminarprogram.html>.

Påmelding merket "PhD-kurs I" innen 15.4 til pamelding@skkn.uio.no

Seminaret vil foregå på engelsk.

FAGLIG ANSVARLIG: Sasha Roseneil, SKK.

Feministisk filosofisk forum III/ Poststrukturalisme i kryssild III: Feminism, Freedom, Materiality

TID: Fredag 25.5, kl. 915-1200

Sted: SKK, Sognsvn. 70, rom 505

INNLEDER: Professor Elisabeth Grosz, Rutgers University/Universitetet i Bergen

The lecture will explore the relevance of Bergson's understanding of freedom (and its relations to the future) through its

necessary illumination against the body's habitual relations to matter. Bergson proposes a striking and original understanding of freedom that may help address feminist, queer and anti-racist concerns about concepts like autonomy and agency that perhaps underlie and predate phenomenological accounts.

Seminaret vil foregå på engelsk.

FAGLIG ANSVARLIG: Harriet Bjerrum Nielsen, SKK og Ingeborg W. Owsen, SKK.

JUNI

*Internasjonalt symposium: Gender, Discourses and National Identities in a Changing Europe.

TID: Torsdag 7.6 og fredag 8.6 kl 1015-1500

STED: Georg Sverdrups hus, Blindern,

Aud 2 (7.6), Helga Engs hus, rom U36 (8.6)

Innledere: Professor Barbara Einhorn, University of Sussex, lecturer Bridget Byrne, University of Manchester, ass. professor Agnieszka Graff, Warzaw University and professor Torill Steinfeld, UiO.

The symposium will explore the changing terrain of nationalism and national identity in Europe, with particular focus on its gendered implications. The speakers will address how discourses on gender interact with national identities in different countries. How does the EU-question become gendered on a discursive level? How does this involve thinking about gender and nationalism, multiculturalism and citizenship? What happens in countries in Eastern and Western Europe comparatively on these matters?

Registration marked "Symposium" within

May 20th to pamelding@skkn.uio.no

Seminaret vil foregå på engelsk.

FAGLIG ANSVARLIG: Beret Bråten, SKK og Elisabet Rogg, SKK.

AUGUST

Poststrukturalisme i kryssild IV: Strukturalisme og dagligspråksfilosofi.

TID: Fredag 24.8, kl. 915-1200

STED: SKK, Sognsvn. 70, rom 505

FORELESER: Professor Espen Hammer, IFIKK og Culcom, UiO/ Departement of Philosophy, University of Essex, Departement of Philosophy, University of Pennsylvania.

Den strukturalistiske tradisjonen og dagligspråksfilosofien deler det syn at veien til virkeligheten går gjennom språket. For å analysere og kritisere erfaringen, må vi ta utgangspunktet i språket. De skiller imidlertid lag når det gjelder synet på språkets grunnleggende natur. Espen Hammer vil forsøke å konkretisere likhetene og forskjellene mellom disse to posisjonene. Han vil også si noe om hvilken relevans de kan tenkes å ha i dag.

FAGLIG ANSVARLIG: Harriet Bjerrum Nielsen, SKK.

SEPTEMBER

PhD kurs: Eros and Eroticism

TIME: Lørdag til onsdag 8.-12.9

PLACE: Södertälje, Sverige

LECTURER: Professor Il Sara Heinämaa, SKK

There is so far no information available about the programme. See our website for updated information: <http://www.skkn.uio.no/formidling/seminarprogram.html>.

Påmelding merket 'PhD-kurs II' innen 15.8 til jonna.bornemark@sh.se

Seminaret vil foregå på engelsk.

FAGLIG ANSVARLIG: Sara Heinämaa, SKK

Seminar som er merket med * kan egne seg som forskerkurs. (Deltakere må selv søke godkjenning på eget PhD-program.) Fullstendig, omtale, program og eventuelle endringer vil bli lagt ut på denne nettsiden: <http://www.skkn.uio.no/formidling/seminarprogram.html>

Navneskifte i vente

Kjønn, feminisme og likestilling har i dag 80 studenter, fordelt med 48 på studieretningen *Kjønn med fagfordyping* og 24 på *Likestilling*. Fra høsten 2006 har vi 31 nye studenter, fordelt nokså likt på studieretningene. 205 studenter avla eksamen ved KFL-emner i løpet av 2006 – sammenlignet med 193 i 2005.

Av BEATRICE HALSAA, professor, SKK
beatrice.halsaa@skk.uio.no

Rekrutteringen av menn til KFL-programmet er nesten lik null. Vi har nå startet å gjennomgå programmet med sikte på å gjøre det mer attraktivt også for menn. På Åpen dag på Blindern (for videregående skole) i mars tematiserer vi for eksempel maskulinitet.

Programmets navn er vel ikke hovedgrunnen til lav mannsandel, men det bidrar neppe til økt rekruttering. Studentenes signaler er nokså entydige: Dels mener de at navnet virker ekskluderende på menn fordi det er overlesset med kvinnelig konnoterte ord, og dels har de erfart at navnet vekker mer anstøt enn begeistring hos potensielle arbeidsgivere. Samlet sett har KFLs programråd derfor gått inn for å endre navnet til

Program og årsenhet for tverrfaglige kjønnsstudier. Vi søker nå fakultetet om å få det nye navnet godkjent.

I 2006 hadde vi dessverre hyppige skifter av programkonsulent. I februar overtar Marianne Berger Marjanovic, og vi ser fram til større administrativ stabilitet. Ikke minst fordi *Kjønn, feminisme og likestilling* denne våren skal gjennom sin første periodiske evaluering. Det blir spennende å få en eksternt evaluering i tillegg til vår egen vurdering av programmet!

KFL-studentene tilegner seg kunnskap – men de skaper også kunnskap. Det har vi sett for eksempel i prosjektarbeidene som gjennomføres i Humanistisk prosjektsemester (siste semester for likestillingslinja). Det er imidlertid generelt lite fokus på bachelorstudenters kunnskapsbidrag, så vi kontaktet KILDEN – informasjons- og dokumentasjonssenter for kvinne- og kjønnsforskning - for å endre på dette. KILDEN grep sjansen og opprettet straks et eget nettsted for gode bacheloroppgaver. Vi oppfordrer studentene til ubeskjeden å tipse KILDEN om gode oppgaver. Se <http://kilden.forskningsradet.no/temaside/vis.html?tid=40142>

Våren 2007 bidrar vi med prosjektet "Prostitusjon i Norden" til Humanistisk prosjektsemester, med Nordisk institutt for kvinne- og kjønnsforskning som oppdragsgiver.

KFL-studenter har markert seg som engasjerte og aktive, og høsten 2006 etablerte de seg i alumnusnettverk ved Humanistisk fakultet. Det skal brukes til å diskutere fag, formidle informasjon om litteratur, seminarer, jobbmuligheter og andre

aktuelle spørsmål. Det er meningen å lage et årlig arrangement for gjøre nettverket til en ressurs for studentene når de kommer ut i arbeidslivet. Er du interessert, så se på <https://alumnus.uio.no/public/start/start.asp>

På utvekslingsfronten har vi fått en student fra Berlin denne våren, men vi har enda ikke greid å sende ut egne studenter til Berlin og Canada. Mer aktivt er det på lærersiden og på den nordiske fronten. For det første hadde vi Daniela Hrzan fra Humboldt universitetet som gjesteforsker, med tilbud til KFL-studentene (se egen artikkel). For det andre benyttet to av forskerne ved SKK seg av utvekslingsavtalen vi har med de nordiske universitetene (NordFem+). Vi oppfordrer også studentene til å benytte den gunstige studentutvekslingsavtalen (Se egen tekstboks nedenfor).

Rett før jul fikk vi den gledelige nyheten om at vi er tildelt midler fra UiO-satsingen Fleksibel Læring. Fleksibel Læring er nært knytta til kvalitetsreformen og dreier seg om å oppmuntre til utvikling og støtte til bruk av IKT i undervisning og læring. Vi søkte om – og fikk – midler til to prosjekter for KFL-programmet: Det ene skal bidra til kvalitetsheving av emnene i programmet gjennom økt bruk av IKT i undervisningen. Det andre tar sikte på å kartlegge behovet for et tverrfaglig metodeemne med fokus på kjønn, og å utarbeide en skisse til beskrivelse av dette. Undervisningen tenkes å være delvis nettbasert. ♦

Studentutveksling

SKK har egne utvekslingsavtaler med Humboldt Universität i Berlin, Queens University i Kingston, Canada og de nordiske hovedstedene. Dette er universiteter hvor vi har gode kontakter og kjennskap til undervisningen som gis. Frist for å soke utreise i hostsemesteret er 15. februar, og for vårsemesteret 15. september.

Informasjon om SKKs studentutveksling finner du på denne linken: http://www.skk.uio.no/studier/int_studentutveksling.html

FEMM-nettverket:

Same procedure as last year?

Høsten 2006 var bare delvis som vanlig: En blanding av litteraturstudier, formidling av aktuell forskning og debatt om aktuelle politiske temaer. Nytt av året var en nasjonal konferanse som ledd i arbeidet med å gjøre FEMM til et nasjonalt nettverk med bred internasjonal kontaktflate.

Foto: Nina Heilmann

Av ANJA BREDAL
anja.bredal@skk.uio.no

og BEATRICE HALSAA
beatrice.halsaa@skk.uio.no

Vi startet med foredrag og spennende erfaringsutveksling mellom Daniela Hrzan fra Berlin og Beverley Baines fra Kingston i Canada. Hrzan innledet om rase og postkolonial tysk historie, en offentlig debatt som startet i 2002 i forbindelse med en markering av namibiernes opprør mot tyskerne 100 år tidligere. Tyskerne har aldri beklaget kolonitidas overgrep, men nå er det reist rettslige krav om erstatning, og tematikken er reist i film, på utstillinger osv. Hrzan fortalte også fra sitt arbeid med forbudet mot blandingsekteskap fordi det ville føre til moralsk ruin – uten at det stoppet seksuelle relasjoner mellom tyske menn og innfødte kvinner i koloniene. Baines snakket om sosiale og juridiske konsekvenser av polygami for kvinner i dagens Canada, der mormonerne har utfordret grunnlovsforbudet mot polygami. Diskusjonen mellom Hrzan og Baines viste hvor komplisert spørsmålet om legalisering og/eller avkriminalisering av polygami er, fordi de berørte kvinnenes livssituasjon er så forskjellig. (Se egen artikkel side 21).

Ny forskning

Ny forskning om skilsmisse og minoriteter ble tematisert da Gro Saltnes Lopez fra NOVA, presenterte funn fra sin studie av mekling og terapi for foreldre med minoritetsbakgrunn

ved norske familievernkontor, mens Tone Linn Wærstad, fra Avdeling for kvinneverett, UiO, snakket om retten til ikke å bli diskriminert ved skilsmisse. Begge forskerne bidro til å utvide kunnskapen på dette feltet gjennom ny og interessant empiri basert på samtaler og intervjuer med de berørte.

Ny litteratur

Marianne Gullestads siste bok: *Everyday Experiences and Social Images of Nation, Culture and Race*, 2006, var plukket ut som semesterets "studiesirkelbok". SKKs stipendiater og studenter Beret Bråten, Stine Helena Svendsen, Helga Eggebo og påtroppende stipendiat Cecilie Thun presenterte hver sine kapitler, slik vi har pleid å gjøre. Stine Svendsen gjorde i tillegg en spennende stunt-sammenligning av Gullestads analyse av "negerdebatten" og høstens mediadebatt om Språkrådets holdning til hvem som er "nordmann". Hun poengterte at negerdebatten destabiliserte begrepet, og at Språkrådet etter hvert har frarådet bruk av neger. Debatten forstyrret den norske uskylden med hensyn til rasisme, mens akkurat det poenget ikke var like mye framme i nordmann-debatten selv om Språkrådet der måtte slå retrett.

Diskriminering på tvers?

"Diskriminering på tvers?" – et heldagsseminar i desember – tok for seg ulike utfordringer knyttet til et felles håndhevingsapparat for diskriminering, med bakgrunn i erfaringer fra Nederland, Storbritannia og Norge. Den teoretiske bakgrunnen var interseksjonalitetsbegrepet som vi i FEMM >>>

har tatt opp i flere sammenhenger tidligere. Interseksjonalitet er stikkord for ulike forsøk på å "se" flere sosiale forskjellskategorier og – i dette tilfellet – diskrimineringsgrunnlag samtidig. For eksempel kan kvinner bli diskriminert både på grunn av sitt kjønn og sin etniske bakgrunn/rase. Men det handler ikke bare om å summere diskrimineringsgrunnlag, som når man snakker om "dobbel" eller "multippel" diskriminering. Den kanskje viktigste utfordringen er å forstå mer av hvordan ulike diskrimineringsformer spiller sammen, styrker og svekker hverandre. Samtidig er det blitt stadig større fokus på spenninger og konflikter mellom ulike rettigheter og likestillingsregimer, typisk mellom religionsfrihet og kjønnslikestilling. Hvordan forholder et diskrimineringsapparat seg til rettigheter som er på kollisjonskurs?

Vi spurte blant annet: Hvordan håndterer man en "diskrimineringsvirkelighet" som er mangefasettert, og hva innebærer det at ulike diskrimineringsformer "går på kryss og tvers", overlapper og eventuelt står i konflikt med hverandre?

Felles diskrimineringslov?

Blant innlederne var Likestillings- og diskrimineringsombud Beate Gangås, professor Judith Squires (UK) og professor Titia Loenen (Nederland). Squires fortalte om utviklingen i Storbritannia, der de som jobber med kjønnslikestilling har vært sterke tilhengere av et felles håndhevingsapparat. I motsetning til i Norge, har apparatet for likestilling mellom kjønnene stått svakere enn apparatet mot rasediskriminering, og man har derfor sett sammenslåing som en måte å få mer innflytelse på. I Norge var det nærmest omvendt idet kjønnslikestillingsmiljøet var mest skeptiske til det nye Likestillings- og diskrimineringsombudet. Beate Gangås fortalte at saker om kjønn så langt dominerer i ombudets klagebunke, og det er for tidlig å rapportere om konkrete erfaringer med interseksjonalitet. Det tidligere likestillingsombudets håndtering av "hijab-saken" er imidlertid et relevant eksempel, og det ville være interessant å se hvordan en slik sak ble håndtert i det nye systemet. Hijab var for øvrig et viktig tema da Loenen snakket om erfaringene fra den nederlandske (felles) likestillingskommisjonen. Der har man også hatt saker om hvorvidt ansatte i det offentlige skal kunne nekte å håndhelse på det annet kjønn. Loenen mente det var en interessant løsning når kommisjonen hadde konkludert med at det var diskrimineringsforbudet som var viktigst. Det finnes flere måter å håndhelse på, og slik variasjon er i orden så lenge man behandler kvinner og menn likt. Altså, at det må være lov til å la vær å hilse på kvinner, hvis man heller ikke håndhilser på menn. Over 50 personer hadde meldt seg på

seminaret som viste seg å bli enda mer aktuelt enn vi antok på forhånd, da det omtrent samtidig ble annonsert at et utvalg skal utrede en felles diskrimineringslov.

Nettverksstøtte fra IMER-program

Siden vi startet FEMM-nettverket, har interessen for kjønn og etnisitet, og kjønn i spenningsfeltet minoritet og majoritet steget betraktelig. Særlig utvidet vi samarbeidet med forskergruppa DEMROK (Hege Skjeie, Anne Hellum og Tordis Borchgrevink) gjennom den internasjonale konferansen "Crossroads. Debating women's rights, racism and religion" som ble avholdt i Oslo juni 2005. Dette samarbeidet ga mersmak, og de to miljøene sto bak da SKK søkte nettverksmidler fra NFRs IMER-program våren 2006. I søknaden var også flere andre miljøer i Norge nevnt som ønskelige nettverkspartnere. SKK var så heldige å få 300.000 kroner til nettverksstøtte for 2006 og 2007.

Målet er å

- konsolidere det eksisterende FEMM-nettverket,
- videreutvikle det til et nasjonalt nettverk med bred internasjonal kontaktflate, for
- å styrke samordning og formidling av den mangfoldige virksomheten som nå pågår i og utenfor Norge, og
- bidra til rekruttering av forskere på feltet kjønn, feminisme og multikulturalisme.

Bevilgningen fra NFR dekker lønn til koordinator i 20 prosent, samt drift av åpen seminarserie og nasjonale nettverksseminarer for aktive forskere. Første nettverkstreff for aktive forskere ble avholdt 4. desember med 15 deltakere. Utvekslingen av prosjektinformasjon viste at det er flere aktive miljøer på feltet og et stort ønske om videre utveksling og teoretisk diskusjon. Foreløpig planlegges det to nettverkstreff i 2007. ♦

FEMMs styringsgruppe består nå av:

Anne Britt Flemmen (UiTø), Anne Hellum (UiO), Beatrix Halsaa (UiO), Berit Gullikstad (NTNU), Christine Jacobsen (UiB), Hege Skjeie (UiO) og Anja Bredal (UiO). Anja Bredal koordinerte arbeidet i 2006 etterfulgt av Helga Eggebø fra 1. januar. Helga er masterstudent i sosiologi ved SKK. I oppgaven sin utforsker hun offerbegrepet med utgangspunkt i feministisk og postkolonial teori. Hun har blant annet bakgrunn som kvinnepolitisk leder i SU.

Reflections on Privilege and Intersectionality

A workshop on privilege, the historical development of gender studies in Germany, and race, gender and Germany's (post)colonial history were presented when I visited the Centre under the auspices of the Sokrates faculty exchange program in September 2006.

Av DANIELA HRZÁN
dani_hrzan@hotmail.com

I work at the Department for Cultural Theory at Humboldt University in Berlin, with gender studies, postcolonial studies, critical whiteness studies, intersectionality, cultural anthropology, human rights studies and transdisciplinarity as main research areas. I have analyzed US-American discourses about Female Genital Cutting (FGC) since the 1990s through the lens of both postcolonial theory and critical whiteness studies. What does the tremendous interest of western feminists, activists and academics in 'female genital mutilation' in Africa tell us about whiteness and the west, particularly as it concerns conceptualizations of gender relations, female sexuality and (un)fulfilled sexual pleasure?

Critical Whiteness Studies

While I enjoyed all of my presentations, the workshop on privilege was probably the most difficult to prepare, but also the most rewarding in terms of discussions. When thinking about how to design the workshop I was wondering what something like critical whiteness studies would look like in Norway. As I, unfortunately, neither speak nor read Norwegian and mainly keep track of the Anglo-American debates on the issue, I actually found myself unable to answer that question. Thus, I regarded the workshop as an opportunity to both learn about the situation in Norway and to introduce the current debates that are taking place in my home country. In Germany, critical whiteness studies – under this label – is considered to be a fairly new research field, even though Black German scholars have written about racism and whiteness for more than two decades. The past five years have seen a rise in publications on these issues, and it is especially younger scholars who in their Ph.D. theses tackle the difficult question of whether and how the concept of whiteness as it has been developed in the United States is transferrable to a German context. At the same time, German colonial history is becoming a public issue and privilege is being discussed in the context of anti-discrimination law. For several reasons, which I cannot lay out in detail here, Humboldt University has emerged as an important site where

all of these discussions take place and are further developed. Students have been playing a pivotal role in these developments as it has been they who have demanded more courses focusing on racism and whiteness as well as people of colour, which has resulted in the introduction of a quota for teaching staff.

Class, Sexuality and Religion

These are some of the things that I mentioned in my introductory remarks to my workshop on privilege for the KFL-students, and the students were quite eager to enter the discussion. What was different in comparison to students' responses at Humboldt is that the Oslo students tended to talk more about privileges related to religion, heterosexuality, class or age rather than whiteness, whereas in Berlin, students tend to zoom in on whiteness and discuss racism, often at the cost of other categories of inequality, such as social class, sexuality or religion. Discussions at Humboldt that deal with racism are very much influenced by Black German thought and activism which can be attributed to the presence of a strong Black German community in Berlin as well as to the fact that several Black German scholars have offered courses at Humboldt University. While these perspectives are of central importance, students tend to find it difficult to equally integrate the presence of a highly visible Turkish population in Berlin into their thinking. The Oslo students, in contrast, made many of their remarks with regard to the Pakistani population in Oslo which then brought categories of religion and nationality to the foreground. In addition, I was surprised that the concept of 'privilege' was found to be unknown or unused in Norway at least under this label. Of course, discrimination is an important topic and the BA students told me about faculty members at the University of Oslo who attempt to make students aware of experiences of discrimination. For example, an 'exercise' was mentioned that required students to wear a headscarf and thus 'experience life as a Muslim'. Needless to say, that these exercises bear their own problems and shortcomings. Nevertheless, I still find it important to think about ways to visualize discrimination and privilege that go beyond the reading of texts. >>>

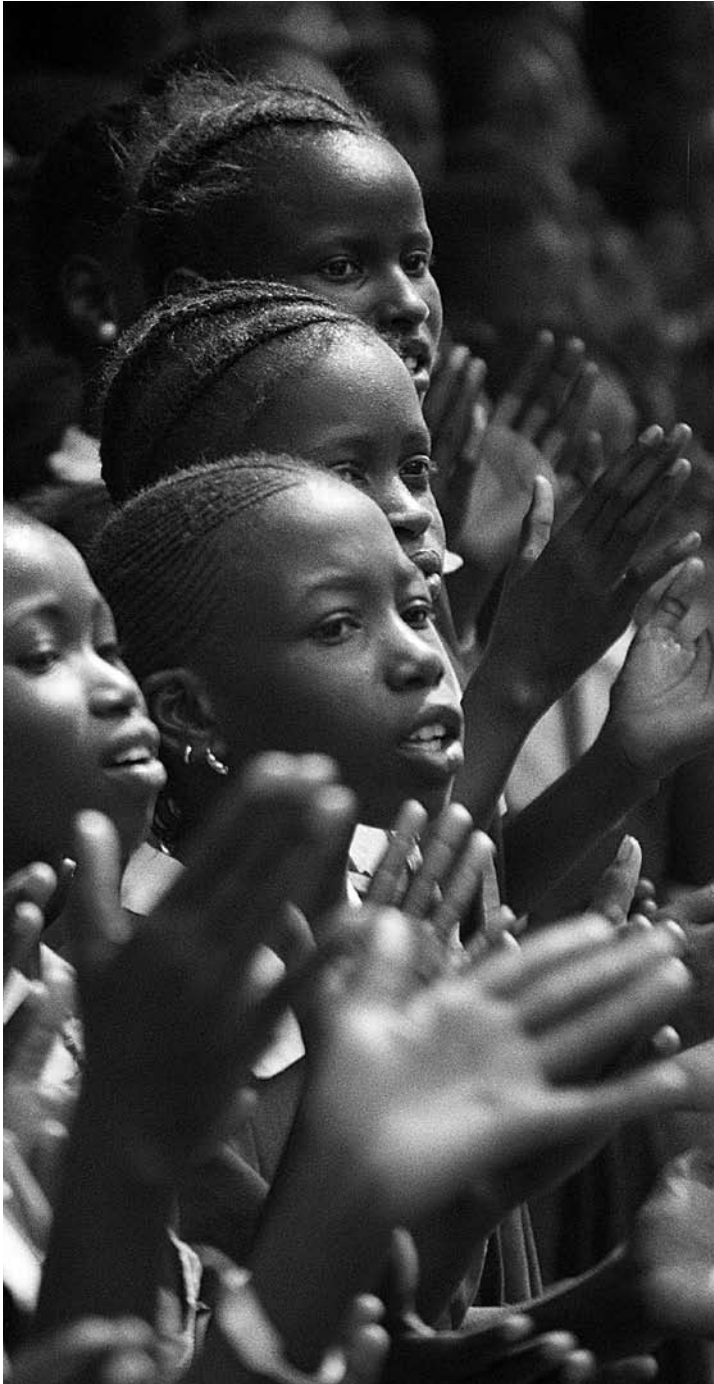

Foto: Anders Lien

Privileged Exercise

At Humboldt University, Professor Susanne Baer and I have developed a privilege exercise that works with a set of questions and requires students to step forward if they feel they have been privileged. The exercise draws heavily from Peggy McIntosh's work on privilege as well as incorporates other materials such as Greg Rochlin's "Heterosexual Questionnaire" and Stephen Schacht's "Teaching about Being an Oppressor". While we and some other faculty have used the "privilege exercise" in several courses, it is still being reworked and redesigned to better reflect the specifics of various manifestations of privilege in Germany.

Intersectionality in Gender Studies

I also introduced the Centre for Transdisciplinary Gender Studies at Humboldt University Berlin and the accompanying Gender Studies program as well as some of the debates we are currently engaged in, such as discussions about the implications of gender as an intersectional category. Here are just some of the questions that I raised with regard to intersectionality in Gender Studies at Humboldt: What does it mean for the conceptualization of a course of study if we assume that gender is an intersectional category? Does it mean that gender is just a focus and other categories are being considered as well, or does it mean that all of the categories are of equal importance? If the last suggestion were to be true, would we then still do Gender Studies or are we doing difference studies or diversity studies? A second major issue concerned the need of communicating gender studies knowledge to people and institutions outside the university. Important questions in this respect included the following: What (strategical) skills do faculty and students need to intervene in public debates about feminism and gender studies? How do they learn to unapologetically defend their positions in a potentially hostile environment? How is academic gender knowledge to be translated for a general public?

I could write much more about my stay in Oslo. I do hope that the exchange between the Centre for Women's Studies and Gender Research at the University of Oslo and the Centre for Transdisciplinary Gender Studies at Humboldt University will deepen to the level of student exchange. I also would like to invite you to come to Berlin and see what is going on at our Centre. ♦

Hva foregår av kvinne- og kjønnsforskning på instituttene ved UiO?

I de to siste utgavene av *Bulletine* har vi stilt forskjellige institutter ved UiO spørsmål om hva som foregår av kk-forskning. Denne gangen har vi spurt professor dr.philos Else Wiestad, stipendiat Ellen Krefting og førsteamanuensis Tove Pettersen på Etikkprogrammet, alle ved Institutt for filosofi, idé- og kunsthistorie og klassisk språk (IFIKK). Spørsmålene vi stilte var:

1. Hvordan er interessen for kk-perspektivet blant studenter og kollegaer på ditt institutt?
2. Hvilke spørsmål er man opptatt av?
3. Hvilke temaer tas opp i oppgavene/avhandlingene?

Foto: Anders Lien

FILOSOFI

1. Blant studentene er det stor interesse for kvinne- og kjønnsforskning i faget filosofi. Det gjelder exphil, der begge kjønn velger kvinne- og kjønnsrelevante temaer for sine essays, og det gjelder studieemnet *Kjønn og filosofi* på 2000 nivå som ledes av Tove Pettersen og Else Wiestad. Også en nyopprettet kvinnegruppe blant fagstudentene i filosofi, *Sophia*, som er utgått fra emnet *Kjønn og filosofi*, viser stort engasjement, blant annet for å få integrert kvinne- og kjønnsrelevante perspektiver i pen-

sum. Studentgruppen *Sophia* (se side 28), kritiserer nåværende pensum i de øvrige studieemnene for manglende kjønnspektiver. I to tidligere faser i 1980-90 ble det innarbeidet kjønnsrelevante emner i pensum og opprettet et semesteremne i kjønnsfilosofi. I den sammenheng var kvinnelige studenter og en kvinnelig stipendiat aktive pådrivere. Ved senere pensumrevisjoner har disse temaene og perspektivene falt ut. Filosofi-studentene ønsker derfor i dag på nytt å starte >>>

prosessen med å få innarbeidet kvinne- og kjønnsrelevante perspektiver i fagstudiet. Faget filosofi har vært, og er fortsatt sterkt mannsdominert. De få kvinnelige ansatte har organisert et løpende kk-seminar over flere semestre, og har samarbeidet om utgivelse av faglitteratur. Det gjøres samtidig oppmerksom på at det her bare er faggruppen filosofi som omtales, ikke hele det nylig sammenslåtte Institutt for filosofi, idé- og kunsthistorie og klassiske språk.

2. Forskningen innen feltet tar blant annet opp temaer i filosofihistorie, feministisk etikk, epistemologi, eksistensialisme og fenomenologi. Eksempler på temaer den enkelte arbeider med er Rousseaus tvetydige frihets- og maktbegrep, den tidlige Kants kjønnsdelende etikk, Irigarays kroppsfilosofi, rom og subjektivitet (Else Wiestad), omsorgsetikk og kjønnspektiver i etisk teori, herunder Simone de Beauvoirs eksistensialistiske etikk (Tove Pettersen), moralsk selvstendighet, blant annet kritikk rettet mot kantiansk etikk fra feministiske tenkere (Vigdis Ekeberg), Hannah Arendts politiske filosofi (Helgard Mahrtdt), Annet, sannhet og subjektivitet i lys av Irigaray og Nietzsche (Ingeborg Owesen), feministisk vitenskapshistorie og -filosofi (Hilde Bondevik), og kvinner som etiske aktører i platonsk eudaimonisme (Tor Freyr). Det gjøres oppmerksom på at listen ikke er fullstendig og at endel av kjønnsforskningen på doktorgradsnivå i faget filosofi helt eller delvis er knyttet til forskningssentra, som til Senter for kvinne- og kjønnsforskning og Etikkprogrammet (se nedenfor).

3. Det er nylig skrevet hovedoppgave om Hannah Arendts politiske filosofi, blant annet om hennes syn på kjønn, etnisitet og det offentlige rom (Helgard Mahrtdt). Generelt skrives det for tiden få hovedoppgaver innen feltet kvinne- og kjønnsforskning i faget filosofi.

Hilsen Else Wiestad

ETIKKPROGRAMMET

1. Etikkprogrammet er et interfakultært forskningsprogram, og det driver en tverrfaglig forskerskole med 20 phd-stipendiater fra 10 forskjellige fag. Et påfallende trekk er at mange stipendiater viser engasjement og kjennskap til kk-forskning i mer uformelle sammenhenger, men at dette ikke blir innreflektert i avhandlingen. Enkelte av Forskerskolens stipendiater har tematisert det faktum at man på regulære seminarer og i undervisningen nesten unntakløst forholder seg til mannlige forskere, og at det sjeldent henvises til kvinners arbeider. Også på fagfelt

hvor det finnes mange kvinnelige bidragsytere forholder man seg relativt sjelden til disse arbeidene. Forbindelsen mellom kjønn og etikk blir vanligvis heller ikke tematisert. Det var blant annet for å synliggjøre denne forbindelsen at Etikkprogrammet og SKK i mars 2006 samarbeidet om å arrangerte et heldagsseminar med temaet "Etikk, kjønn og feminisme" hvor Vigdis Ekeberg foreleste om Benhabib, Ingeborg Owesen om Irigaray, Tove Pettersen om Beauvoir og Arne Johan Vetlesen om Gilligan.

2. Forskerkolen har imidlertid to phd-stipendiater som utvikler posisjoner og benytter seg av teorier og perspektiver som kan knyttes til kk-forskning: Vigdis Ekeberg (filosofi) gjør i sin avhandling *Fra moralsk autonomi til moralsk integritet* bruk av kvinnelige filosofer, blant annet Sheyla Benhabib og Christine Korsgaard. Den posisjonen Ekeberg utvikler skal fange opp sider ved moralitet som den tradisjonelle mannsbastionen av filosofisk tenkning ikke har tematisert i særlig grad. Ekeberg argumenterer for at emosjoner, relasjoner, avhengighet etc. er bestemmende for ens grad av moralitet, og for hvordan man er i verden som moralsk tenkende og handlende aktør. I tråd med mange feministiske tenkere ønsker Ekeberg å myke opp skillet mellom offentlig og privat, blant annet fordi personer med moralsk integritet ikke opererer med klart atskilte moralske selv i den privat og den offentlige sfære. Phd-stipendiat Bjørg Fossestøl (teologi) arbeider med avhandlingen *Etikk og praktisk kunnskap i sosialkontortjenesten*, og poengterer at hennes interesse for, og innfallsvinkel til kvinners praksis som velferdsstatens yrkesutøvere ikke ville vært teoretisk mulig uten feministisk forskning og teori som grunnlag. Dømmekraft er et sentralt begrep i avhandlingen, og Benhabibs innspill til Habermas' dømmekraftforståelse som bygger på en feministisk kritikk, er viktig for Fossestøl. Også debatten omkring Carol Gilligan er en forutsetning for Fossestøls avhandling.

Tove Pettersen har som postdoktor ved Etikkprogrammet arbeidet med Simone de Beauvoirs etikk, Gilligans omsorgsetikk og feministisk etikk.

3. Etikk har vært et av Universitetets satsingsområder siden 2002, likevel er det svært få etikkforskere som integrerer kk-forskning i sine arbeider. Ingen av de nåværende Phd-prosjektene i Etikkprogrammets forskerskole har et eksplisitt fokus på kjønn, feminisme eller kvinneforskning. I et internasjonalt perspektiv er feministisk etikk et stort, innovativt og viktig forskningsfelt, og det er på høy tid å se nærmere på forbindelsen mellom etikk, kjønn og feminisme også her i Norge.

Hilsen Tove Pettersen

IDÉHISTORIE

1. Idéhistorie er et relativt lite fag, med en liten håndfull vitenskapelig ansatte og stipendiater, men som likevel forsøker å ivareta kvinne- og kjønnsperspektiver både i undervisning og forskning. Faget tilbyr et 10 studiepoengsemne i Kjønn og kultur annethvert semester, som universitetslektor Anne Helness (som for øvrig er den eneste kvinne blant de fast ansatte) i år er ansvarlig for. De ca 40 studentene presenteres for noen klassiske studier som har hatt betydning for kjønnsforskningen (Beauvoir, Foucault, Freud, Mosse og Laqueur) og for ulike teoretiske og historiske innfallsvinkler til det å forstå kjønn. Integrering av kvinne- og kjønnsperspektiver på de øvrige emnene som det undervises i, varierer imidlertid fra semester til semester, etter emneansvarliges kompetanse og interesse. Stipendiat Christine Amadou er nok den som i størst grad har innlemmet kvinne- og kjønnsforskningen i sin undervisning om senantikken, siden den (med vekt på jomfrulighet osv) har bidratt til en liten revolusjon i epokeforståelsen. Innslaget av kvinne- og kjønnsperspektiver varierer også i forskningen, som i vårt fagmiljø fremdeles i stor grad drives innenfor individuelle prosjekter.

2. Blant de som er fast vitenskapelig ansatte i dag er det vel bare Jan-Erik Ebbestad Hansen som har gjort forskning innenfor feltet. Han har til gjengjeld i lang tid arbeidet med androgynitetsmotivet i et kulturelt og historisk perspektiv; med ulike varianter av dette motivet i litteraturen, i myter, i filosofi, i billedkunst og ikke minst i den moderne populærkulturen. I de senere årene har han blitt opptatt av en del feministers kritikk av androgyniteten som et ideal. I forlengelsen av denne kritikken har han interessert seg for skillet mellom monoandrogynitet og polyandrogynitet. Monoandrogynitet står for en harmonisk utligning av det som tradisjonelt er forstått som maskuline og feminine egenskaper. Polyandrogynitet fremhever den moderne pendlingen mellom det feminine og maskuline, det ser verdien av en fleksibel bruk av ulike roller til ulike tider og i ulike situasjoner.

Vi er to stykker i den kvinnedominerte stipendiatgruppen på faget som har arbeidet med kvinne- og kjønnsperspektiver. Christine Amadou disputerte i november 2006 med avhandlingen *Med Byen som arena. En studie av hellige asketer i Konstantinopel på 400-tallet*, der både tekstutvalg og analyse reflekterer den betydningen kvinne- og kjønnsforskningen har hatt for forståelsen av senantikken. Avhandlingen tar for seg hagiografisk og teologisk forståelse av møtet mellom hellige mennesker og storbyen Konstantinopel. Her spiller kvinnene en viktig rolle. Ikke bare fordi det finnes en rekke tekster om fromme kvinners særegne virksomhet i hovedstaden, men

også fordi hele forholdet mellom kristendom og urbanitet er gjennomsyret av både ny- og gammeltestamentlig kjønnsmetaforikk, der kvinnelige helgenvitaer utgjør den største delen av materialet.

I mitt eget post.doc-prosjekt står kvinne- og kjønnsperspektivet sentralt i et historisk studium av de første allmennkulturelle tidsskriftene fra siste del av 1600-tallet. Jeg arbeider med kvinnen som modell-leser og som historisk leser i denne perioden, samtidig som jeg også ser nærmere på hvilken rolle kvinnelige forfattere spilte for utviklingen av for eksempel et tidsskrift som *Le Mercure galant*. Ikke minst er jeg opptatt av diskusjonene som koplingen mellom kvinner og tidsskrifter utløste, om kvinnens plass i den tidligmoderne offentligheten; kjønnsdiskusjoner sto helt sentralt i forsøket på å definere og strukturere en moderne offentlighet allerede fra slutten av 1600-tallet.

3. I løpet av de siste årene er det blitt skrevet noen få hoved- og masteroppgaver der det er blitt brukt perspektiver fra kvinne- og kjønnsforskningsfeltet, i svært vid forstand. Det har vært skrevet om enkeltskikkelser som Hannah Arendt og Katti Anker Møller, men også mer historisk-tematisk orienterte oppgaver om kritikken av kvinners telefonbruk, og om utviklingen av synet på lesbiske og homofile innenfor den moderne velferdsstaten. I 2006 leverte Line Cecilie Engh en masteroppgave om *Bernard av Clairvaux' brud. En studie av erotisk mystikk og feminin metaforikk i det 12. århundre*. Engh er i ferd med å utvikle videre dette til et phd-prosjekt på idéhistorie. Det er altså godt håp om at kvinne- og kjønnsforskningen fortsatt vil holdes levende på et lite fag som idéhistorie!

Hilsen Ellen Krefting

De som har vært med i Bulletines lille enquete hittil er:

1/06: Jus: Institutt for kriminologi og retts sosiologi ved instituttleder Liv Finstad.

2/06: Jus: Avdeling for kvinneverett ved professor Anne Hellum.

HF: ILOS, Allmenn litteraturvitenskap ved førsteamanuensis Anne Birgitte Rønning.

HF: IFIKK, Kunsthistorie ved Anne Wichstrøm.

Prisvinner med kritikk av eurosentrisme i sosiologien

- På kvinne- og kjønnsforskningens vegne er vi stolte over å kunne utrope årets vinner av prisen for fremragende kvinne- og kjønnsforskning, nemlig Ida Hjelde, med "Eurosentrisme i sosiologien", sa juryleder Kjersti Ericsson ved overrekkelsen av prisen for fremragende bidrag til kvinne- og kjønnsforskning til en høyeregradsstudent ved UiO. Prisen ble overrakt på SKKs nyttårsfest 11. januar 2007.

Av KJERSTI ERICSSON
kjersti.ericsson@jus.uio.no

- Ida Hjelde har tatt for seg et uhyre viktig tema, nemlig eurosentrismen i sosiologien. Hennes oppgave er både fag- og makt-kritisk, og den er modig, siden hun illustrerer sine teoretiske poenger med eksempler fra undervisningen på hennes eget institutt, Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi.

Oppgaven retter søkelys mot eurosentrismen i sosiologien, med fokus på hvordan konstruksjoner av "oss" – moderne, vestlige samfunn – inngår i sosiologiens eurosentriske verdensbilde. Hjelde utforsker dette gjennom å kombinere teoretiske perspektiver fra postkolonial teori og den feministiske sosiologen Dorothy E. Smith, og illustrerer poengene med eksempler fra sosiologiundervisningen ved Universitet i Oslo.

Teoretisk nybrottsarbeid

- Men Ida Hjeldes oppgave er ikke bare kritisk, den er også konstruktiv. Hvordan kan anti-eurosentristisk sosiologi gjøres, spør hun, og lar seg inspirere av Dorothy Smiths teori. Dette er et teoretisk nybrottsarbeid med viktige politiske implikasjoner. Det viser hvordan en feministisk angrepsmåte kan brukes for å avsløre eurosentrisme, men også hvordan en alternativ fremgangsmåte kan la seg gjøre. Og, like viktig, gjennom eksempler og illustrasjoner fra kurs og pensum, peker den på hva som må endres her og nå. Som et forsøk på å utvikle et verktøy for å synliggjøre hvordan vestens globale dominans er skrevet inn i sosiologien, er oppgaven også et bidrag til en større "samtale" mellom feministisk og postkolonial teori. Den er et eksempel på hvordan en feministisk fundert maktkritikk kan tjene som redskap og modell for kritikk av andre maktdimensjoner enn kjønn, og ikke minst: et argument for å inkludere global dominans og underordning som en dimensjon ved all samfunnsvitenskapelig forskning.

Prisvinneren Ida Hjelde. Foto: Nina Heilmann

Gledelig rekord

Hele 15 kandidater ble nominert til prisen for 2006. Det er en gledelig rekord. Et viktig poeng ved denne prisutdelingen er å synliggjøre den studentforskningen som blir gjort innen kvinne- og kjønnsforskning. Som vanlig er vurderingen gjort på grunnlag av beskrivelsen og begrunnelsen fra dem som har nominert kandidatene. Vi har altså ikke lest selve oppgavene. Det er bare én hake ved å ha så mange nominerte, og det er at presentasjon av hver enkelt må bli svært summarisk. I år må dere nøye dere med et bittelite glimt av arbeidet til hver kandidat, men disse

små glimtene danner til sammen et oppmuntrende bilde av mangfold og bredde i studentforskningen på vårt fagfelt.

- Jeg vil gratulere samtlige med arbeider som har overbevist juryen om at alle kunne vært verdige prisvinnere. Vi blir glade av å høre om så mange spennende og viktige temaer, og se

så mange spenstige møter mellom empiri og teori. Juryens oppgave er imidlertid å kåre én vinner. Som dere skjønner, har det vært en meget vanskelig oppgave, sier Ericsson.

Juryen har bestått av Hilde Bondevik, SKK Øystein Gullvåg Holter, NIKK og Kjersti Ericsson. ♦

De nominerte var, i alfabetisk rekkefølge:

Farida Ahmadi:

Tause skrik – smerte og multikulturalisme blant minoritetskvinner i Oslo.
Institutt for sosialantropologi.

Marianne Butenschøn:

Fra tabu til taushet. Toleranse i velferdsstaten 1950-2000 med fokus på lesbiske og homofiles situasjon. - Et idéhistorisk og begrepshistorisk perspektiv på toleransebegrepet og dets dilemmaer.
Institutt for filosofi, idé- og kunsthistorie og klassiske språk (IFIKK).

Miriam Evensen:

The family gap in pay: evidence from Norway.
Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi.

Marit Haugen:

Kvinner i menns fengsel - om kvinners soningsforhold i blandingsfengsel.
Institutt for kriminologi og retts sosiologi.

Ida Hjelde:

Eurosentrisme i sosiologien.
Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi.

Inger Hilde Killerud:

Jordisk gods, arv, kjønn og familiesstrategi i norske testamenter 1810-1854.
Institutt for arkeologi, konservering og historiske studier.

Monika Lindbekk:

Polygyni i Egypt. Mellom regjering og disiplinær makt.
Institutt for kriminologi og retts sosiologi, master i retts sosiologi.

Hilde Løvdal:

Faith and Feminism: Evangelicalism, Feminism, and the Culture Wars in the USA, 1970s to the Present.
ILOS, North American Area Studies.

Marianne Natvig:

'I am a bird now' – Iscenesettelse av androgyne stemmer i popmusikken.
Institutt for musikkvitenskap.

Jaqueline Nkhoma og

Viva Combs Thorsen:
Pregnant women, HIV and compliance with follow-up care in the prevention of mother-to-child HIV transmission program: Lilongwe-Malawi.

HIV-related Stigmatization:

Experiences from women enrolled in a Mother - child of HIV Prevention Program in Malawi.
Seksjon for internasjonal helse, Institutt for samfunnsmedisin.

Bente Sommerfeldt

og Hanne Lysebo:
Kognitiv atferdsterapi i behandling av bulimia nervosa: Behandlingsprosess og mediatorer for forandring.
Psykologisk institutt.

Tone Linn Wærstad:

Retten til ikke å bli diskriminert ved skilsmisse. En rettsantropologisk studie av skilte muslimske innvandrerkvinner i Norge.
Avdeling for kvinnerett, Institutt for offentlig rett.

Gerd Irene Aamlid Ødeskaug:

Leiermål i Setesdal. En undersøkelse av rettslige og sosiale følger av utenomektenskaplig seksualitet i perioden 1725-1815.
Institutt for arkeologi, konservering og historiske studier.

En utfyllende tekst om oppgavene er lagt ut på SKKs nettsider: www.skk.uio.no/formidling/pris.html

SKK i medvind!

Senteret seiler i en god medvind for tiden når det gjelder bevilgninger. Tre store forskningsbevilgninger har funnet vei til SKK i løpet av 2006:

- Prosjektet *FEMCIT: Gendered Citizenship in Multi-cultural Europe: The Impact of Contemporary Women's Movements* har fått tilsagn på 32 mill. kr. fra EUs 6te ramme-program. Ca. 2,2 mill. kr. går til SKK for å finansiere lønn til en halv stipendiatstilling, samt 8 mnd. til professor Beatrice Halsaa som er faglig leder av FEMCIT-prosjektet. 15 samarbeidspartnere fra ni EU-land deltar i dette fireårige prosjektet som starter i februar 2007.

- Prosjektet *Gender equality, cultural diversity, religious pluralism: State policies and feminist interventions* var ett av åtte prosjekter som fikk støtte blant de 40 søknadene til Norges forskningsråds program *Internasjonal migrasjon og etniske relasjoner* (IMER). Professor Hege Skjeie fra Institutt for statvitenskap er prosjektleder og totalt fikk prosjektet tilsagn om 4.9 mill. kr. fordelt over en treårsperiode fra 2007-2009. 1,4 mill. kr. av dette går til SKK som dermed får dekket en halv stipendiatstilling samt 6 mnd. til Beatrice Halsaa. Prosjektet starter opp i januar 2007. IMER-programmet bevilget tidligere 450.000 kr. til en koordinatorstilling for FEMM-nettverket for 2006 og 2007.

- Prosjektet *Gender, Violence and Democracy in Western Balkans* har fått 3,2 mill fra Vestbalkanprogrammet i Norges forskningsråd. Prosjektet har tre delprosjekter hvorav to skal utføres ved universitetet i Montenegro og det tredje av prosjektlederen Elisabet Rogg ved SKK i samarbeid med en forsker ved Universitetet i Beograd. I tillegg skal prosjektet bistå med å bygge opp kvinne- og kjønnsstudier i Montenegro. Prosjektet startet opp 1.8.06 og skal gå fire år. Det er også bevilget 460.000 kr til prosjektet fra UD for å lage et forskerkurs i Bar i Montenegro som ble gjennomført i september siste år.

- Prosjektet *Nye kjønn, andre krav? Likestillingens barn i skole og familie* har fått et foreløpig bevilgningstilsagn på 6,4 mill. fra FRISAM (frie midler for samfunnsforskning) i Norges forskningsråd. Syv prosjekter av 66 oppnådde bevilgning her. Prosjektet som starter opp 1.8.2007 ledes av professor Harriet Bjerrum Nielsen og det skal samarbeide med Pedagogisk forskningsinstitutt og Psykologisk Institutt på UiO, og med forskere i Sverige og England. Det vil bli lyst ut stipendstillinger og senere en postdoc på prosjektet (se egen boks om stipendutlysninger på baksiden).

To mindre bevilgninger fra UiO sentralt kommer også godt med:

- 50.000 kr. er bevilget til to IKT-prosjekter: En kvalitetsheving på KFL-programmet gjennom økt IKT-bruk, og utvikling av et tverrfaglig metodeemne. Vit.ass Ingunn Eriksen skal utføre begge prosjekter.

- 30.000 kr. kommer fra de sentrale internasjonaliseringmidler til etablering av et nettverk om transnasjonal feminisme, multikulturalisme og medborgerskap i regi av Worldwide Universities Network (WUN). Partene er forløpig University of Wisconsin, universitetene i Leeds, Manchester, Sheffield, Utrecht, Berlin (Humboldt) og Oslo. Nettverket søkes koblet med FEMCIT-aktivitetene.

Athena 3 er i gang

ATHENA står for Advanced Thematic Network in European Women's Studies. Det ble etablert som et tematisk nettverk i 1996, og fra 1998 finansiert av EUs Socrates-program for høyere utdanning i Europa. 120 institusjoner fra 27 Europeiske land er med – herunder SKK.

Athenas hovedaktivitet foregår i arbeidsgrupper om ulike prosjekter knyttet til det å utvikle kvinne- og kjønnsstudiene i Europa. Det er grupper som arbeider med f. eks. curriculumutvikling innen ulike områder, med feministisk pedagogikk, eller med utvikling av felles studiesystemer og grader på master- og Ph.D-nivå. Det finnes også en egen arbeidsgruppe for studenter og yngre forskere som tidligere hadde navnet Next Generation, men som nå har byttet navn til WeAVE. Athenanettverket prøver dessuten å påvirke europeisk utdanningspolitikk og likestillingspolitikk innen høyere utdanning. Dokumentasjons-sentre og bibliotek for kvinne- og kjønnsforskning er også med, og de jobber både med samordning av deres aktiviteter og systemer, og med samfunnskontakt. Alle arbeidsgrupper får betalt et årlig møte via EU-midler, men hvis de selv betaler kan de møtes oftere. Hvert tredje år møtes Athena-gruppene i tilknytning til European Feminist Research Conference (som arrangeres av AIOFE som er en forening av institusjoner for feministisk utdanning og forskning i Europa). Den siste konferansen fant sted i august/september 2006 i Lodz i Polen.

De tematiske nettverk under Socrates opprettes for 4-årsperioder. Athena er nå inne i sin tredje periode, derav navnet Athena 3. Athena 3 ble sjøsatt på møtet i Lodz i fjor og skal spesielt ha fokus på kjønn og mangfold/diversitet. Det er definert to hovedtemaer og et tverrgående tema:

- (1) *Gender, Culture and European Diversity*
 – som foreløpig er planlagt til å romme følgende arbeidsgrupper:
 A: travelling concepts
 B: gender, diversity and urban space
 C: postcolonial Europe
 D: visual culture
- (2) *Women, Access and European Citizenship*
 – med følgende planlagte arbeidsgrupper:
 A: women and transnational citizenship
 B: sociological theory from a gender perspective
 C: women, feminism and the history of social work
 D: digital technologies
- (3) *Intersecting workgroups*
 – med disse planlagte arbeidsgrupper:
 A: Strengthening the impact of women's studies
 B: ICT in women's studies
 C: Joint degrees
 D: Joint PhD training
 E: Building a professional organization in women's studies
 F: Students network (WeAVE)

Innen for disse temaer skal det arbeides med curriculum-utvikling og samordning av utdanningstilbud, med forskning på undervisning og pedagogiske utviklingsarbeid, samt med å styrke forbindelsene mellom universitetene og det sivile samfunnet.

SKK har forløpig meldt seg som deltaker i to arbeidsgrupper, begge under tema 3, Intersecting workgroups. Den ene er en gruppe under 3A som skal jobbe med likestilling og hvor det blant annet er forslag om å utarbeide en engelskspråklig lærebok om likestillingsregimer i Europa. Elisabeth Rogg skal være SKKs representant i denne gruppen og det passer jo bra i og med at hun i årene fremover skal ha ansvar for KFLs engelske emne *Gender Equality in the Nordic Countries*. Den andre er studentgruppen WeAVE der masterstudent Helga Eggebø skal være SKKs utsending. SKK vurderer også å delta i gruppe 1A om travelling concepts, men dette er ikke endelig avgjort ennå.

Man kan lese mer om Athena og studentorganisasjonen WeAVE på disse nettstedene:
www.athena2.org og www.weave-network.eu

Harriet Bjerrum Nielsen

Sophia – nystartet nettverk for kvinnelige filosofistudenter

I juni 2006 kom en gruppe kvinnelige studenter tilknyttet filosofistudiet ved UiO sammen for å se på betydningen av kjønn i faget og fagmiljøet. På et individuelt plan hadde hver enkelt av oss erfaringer og synspunkter fra det å være kvinne på studiet som vi fant gode grunner til å se nærmere på. Statistikken er dessverre nedslående, og vi mener alle det er et problem at ikke flere kvinner er representert i filosofifaget.

Høstsemesteret 2006 har vi merket oss denne situasjonen:

- kun ni av 43 vitenskapelige ansatte filosofer ved IFIKK er kvinner
- kun to av professorene er kvinner
- ingen kvinnelige teoretikere er representert på pensum til innføringskursene
- blant masterstudentene er det kun 25 prosent kvinner
- av 14 filosofiemner er kun ett med kvinnelig foreleser
- det er ingen kvinnelige gruppeledere

Hva skyldes denne lave representasjonen av kvinner og hvilke konsekvenser har dette? Hva kan gjøres for å sette i gang nødvendige forandringer? Disse spørsmålene mener vi bør tas alvorlig i alle ledd av universitetssystemet. Som studenter vil vi bidra med tiltak som kan snu tendensene.

Initiativet resulterte i et medlemsbasert nettverk som fikk navnet *Sophia*, stiftet i august. Nettverket skal aktualisere og tematisere de utfordringene vi mener den skjeve kjønnsfordelingen ved faget reiser. Vi mener at for å aktivere tiltak som kan endre situasjonen, må vi som studenter gå inn i en aktiv diskusjon med instituttet og program for filosofi, ved siden av å bidra til en positiv utvikling av det sosiale og faglige miljøet blant studentene.

I første omgang har vi satt oss følgende prioriterte mål:

- å arrangere foredrag med kvinnelige foredragsholdere
- gå i dialog med program for filosofi for å øke andelen av kvinnelige teoretikere på pensum
- rekruttere flere kvinnelige studenter til å bidra faglig på Filosofisk seminar/ Filosofisk supplement m. m.
- synliggjøre vårt arbeid og våre meninger gjennom debatter i det offentlige
- å arrangere fagseminarer og lesesirkler

Nettverket har i løpet av høsten arrangert filmkveld, holdt et Simone de Beauvoir-seminar med foredrag av Tove Pettersen, førsteamanuensis i filosofi ved UiO og hatt besøk av filosof og forfatter Mia Berner. Vi har også fått en god dialog med flere av de vitenskaplige ansatte ved IFIKK, samt med instituttleder Bjørn Ramberg.

I løpet av våren 2007 vil flere filosofer bli invitert, det vil bli arrangert debatter og workshops, og nettverket skal på nett.

Informasjon om våre arrangementer kan fås ved henvendelse til Sophia-styret@ifikk.uio.no

Malika Makouf Rasmussen

Foto: Nina Heilmann

Takk til Rigmor!

Rigmor Smith-Gahrsen har fått ett års permisjon for å tiltre stillingen som kontorsjef ved TIK-senteret på SV-fakultetet. Rigmor har vært kontorsjef på SKK siden 1.1.2000 og vi kan forsikre TIK om at de får en fremragende administrativ leder! Gjennom seks og et halvt år har vi hatt privilegiet å ha Rigmor på SKK som kontorsjef, og vi har lært henne å kjenne som en selvstendig, dyktig, vennlig og lojal daglig leder,

profesjonell til fingerspissene, men også som et beskjedent, nærværende og omtenkstomt menneske.

Rigmor har oversikt, tar ansvar og følger opp. Hun har hatt en løsningsorientert lederstil og har vært flink til å finne kreative løsninger på vanskelige problemer. Med stor arbeidsenergi og kompetanse har hun påtatt seg mange oppgaver som vanligvis ikke ligger til kontorsjeffunksjonen: Hun gikk inn som programleder for Senterets nystartede bachelorprogram i den første krevende fasen, hun har spilt en ikke ubetydelig rolle i forbindelse med å skaffe og etablere eksternt finansierte prosjekter på Senteret, og hun har vært sekretær for det nasjonale fagrådet for kvinne- og kjønnsforskning. Med sin akademiske bakgrunn i et hovedfag i sosialantropologi har Rigmor også hatt en levende interesse for Senterets faglige aktiviteter og påtok seg i en periode også ledervervet Forening

for kvinne- og kjønnsforskning i Norge (FOKK).

SKK sier Rigmor hjertelig takk for en usedvanlig flott innsats! Hun etterlater et Senter i betydelig bedre orden enn det hun overtok, og vi ønsker henne lykke til i sin videre karriere.

Harriet Bjerrum Nielsen, senterleder

Nye ansikter ved SKK

2. januar startet Anita Moe sitt arbeid som stipendiat ved SKK. Hun er utdannet psykolog og kom rett fra en psykologstilling i Alta. Anita skal arbeide med prosjektet "Å sette arr på det" *kvinnens opplevelse av egen selvskadende adferd*.

Prosjektet skal arbeide med å utvikle en allmennpsykologisk forståelse av kvinners selvskadende adferd og det selvpåførte arret. Studiet er kvalitativt, og vil bestå av inngående intervju med kvinner i ulike aldre som skader seg selv. Analysen forholder seg kritisk og sammenlignende til allerede utført forskning om selvskadende adferd, og utfordrer oppfatningen om ikke å snakke om den med personer som skader seg. Prosjektets målsetting er å utvide kunnskapsgrunnlaget for dialogisk basert intervensjon samt tolknings- og handlingsmulighetene for kvinnene selv.

Cecilie Thun startet stipendiatperioden sin ved SKK 1. februar. Hun er utdannet sosiolog og kom til oss fra en vit.ass. stilling på Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi. Avhandlingen hun skal arbeide med har den foreløpige arbeidstittlen *Søstersolidaritet på tvers? En kvalitativ undersøkelse om feminisme, etnisk identitet, religion og medborgerskap*.

Overordnede temaer for avhandlingen er forholdet mellom minoritets- og majoritetsfeminisme, ulike former for feminisme og medborgerskap. Hvilke betydninger har begreper som feminisme og medborgerskap for minoritets- og majoritetskvinner? Hvordan gjenspeiles dette i praksis, både i organisasjonenes arbeid og i kvinnenes hverdagsliv? Thun skal belyse forskjeller og motsetninger, men også likheter på tvers av etnisitet og religion i majoritets- og minoritetskvinnorganisasjoner. Prosjektet hennes vil være tilknyttet både IMER- og FEMCIT-prosjektet her ved SKK.

I januar fikk også Svetlana Anistratenko arbeidsplass ved Senteret. Hun holder på med doktoravhandlingen sin ved Universitet i St.Petersburg og skal være gjesteforsker her fram til sommeren. Avhandlingen hennes har tittelen *Orthodox Judaic Women in Egalitarian and Transitive Societies (Norway – Russia): Comparative analysis*.

Under oppholdet i Norge skal hun intervjuer kvinner i de

jødiske trossamfunnene i Oslo og Trondheim.

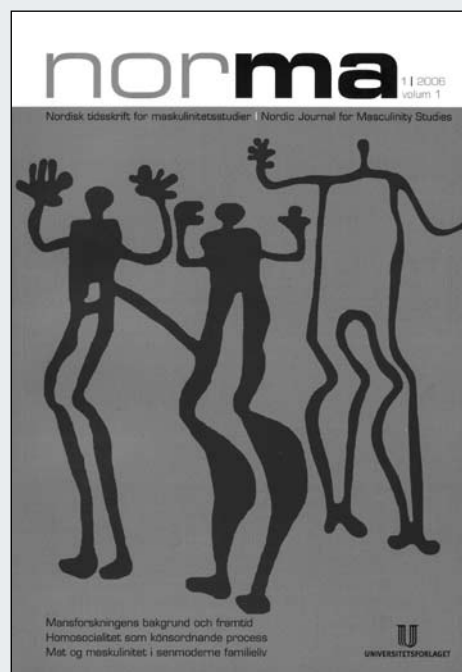
Helga Eggebø som er mastergradsstudent ved Senteret, har fra 1. januar tatt over som koordinator for FEMM-nettverket (nettverk for feminisme og multikulturalisme) etter Anja Bredal. FEMM-nettverket har nå blitt et nasjonalt nettverk. Helga skal jobbe med dette i 25 prosent stilling ved siden av å ferdigstille masteroppgaven sin.

Elisabet Rogg har arbeidet på ulike prosjekter og kontrakter ved Senteret i mange år. Fra og med januar 2007 er hun nå fast ansatt som universitetslektor i 50 prosent stilling, med ansvar for undervisningen på emnet *Gender Equality in the Nordic Countries* på både bachelor (KFL2060) og masternivå (KFL4060). Elisabet skal også undervise i dette emnet på Den internasjonale sommerskolen ved UiO.

I tillegg til lektorstillingen er Rogg prosjektleder for et samarbeidsprosjekt vi har med Universitetet i Montenegro, finansiert av Norges forskningsråd. Prosjektet *Gender, Vilence and Democracy in Western Balkans* arbeider med å øke kompetansen og utvikle studieprogrammer rundt temaet kvinne- og kjønnsforskning. Prosjektet skal avsluttes i 2010.

Undervisning i kjønn – nå også om sommeren!

For første gang, fra sommeren 2007, vil Universitetets Internasjonale Sommerskole tilby emnet Gender Equality in the Nordic Countries, og det er SKK som står som arrangør av kurset. Det er forsker og sosiolog Elisabet Rogg som har utviklet emnet spesielt som et tilbud til utenlandske studenter, og emnet ble første gang gitt som et 10 sp (studiepoeng) BA emne våren 2005. Emnet ble videreutviklet slik at det også kunne tas av studenter på MA nivå, og er nå utvidet til et 15 sp emne for studenter som tilbringer seks hektiske sommeruker i regi av sommerskolen. Det er ca 500 studenter fra hele verden som deltar på sommerskolen, og her tilbys til sammen 22 emner på både BA og MA nivå. I tillegg til undervisningen har sommerskolens studenter mulighet til å delta i et rikholdig og spennende kulturprogram som gir dem mulighet til alt fra å lære norsk folkedans til helgeturer rundt omkring i Norge.

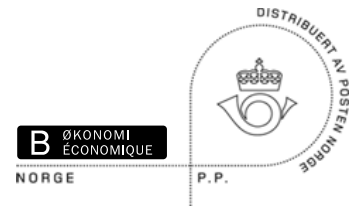
NORMA – det første nordiske tidsskriftet for forskning om menn

NORMA er det første nordiske tidsskriftet for forskning om menn og maskuliniteter. Tidsskriftet er resultatet av et årelangt samarbeid mellom forskningsmiljøer i de nordiske land og vil presentere den nyeste forskning på området. Tidsskriftet henvender seg spesielt til forskere, studenter, praktikere og policymakers og vil bli publisert på alle skandinaviske språk i tillegg til engelsk. Det vil komme med tre nummer i året, hvorav hvert fjerde skal være et temanummer.

Redaktør er Ulf Mellström, professor i Genus og teknikk ved Luleå tekniska universitet. NORMA gis ut av Nordisk institutt for kvinne- og kjønnsforskning (NIKK) i samarbeid med Universitetsforlaget. For mer informasjon om NORMA kontakt NIKK nikk@nikk.uio.no eller redaksjonen ulf.mellstrom@ltu.se

Første nummer kom i desember 2006.

Returadresse:
Senter for kvinne- og
kjønnsforskning
Universitetet i Oslo
Postboks 1040 Blindern
NO-0315 OSLO

Kalender

JANUAR

22. Feminisme og multikulturalisme I:
Kjønn, rase og klasse

FEBRUAR

13. Masteroppgaver i kjønnsforskning?

MARS

8. Kvinner og penger

14. Feministisk filosofisk forum I:
Globalisering og omsorg

15. Leseseminar: Intimacies, Affect and
Personal Life

26. Feminisme og multikulturalisme II:
Mangfold i undervisningen. Hvem, hva
og hvordan?

27. Poststrukturalisme i kryssild I:
Two kinds of Genealogy: Foucault vs.
Phenomenology

29. Face to Face: Phenomenologies of
Intercorporeality

APRIL

11. Maskulinitet i endring i Norden
(med forbehold om endring av dato)

26. Feministisk filosofisk forum II:
Begjærets fenomenologi

27. Poststrukturalisme i kryssild II:
Rehabilitating Experience: Affects, Cinema
and the Politics of Public Sphere

MAI

7. Feminisme og multikulturalisme III:
Rettigheter og diskrimineringsvern

21.-23. PhD kurs: Feminism and Sexuality:
Key Debates and Texts, from the 1880's
to the 1980's

24. Leseseminar: Intimacies, Affect and
Personal Life

25. Feministisk filosofisk forum III/Post-
strukturalisme i kryssild III: Feminism,
Freedom, Materiality

JUNI

7.-8. International Symposium:
Gender, Discourses and National Identities
in a Changing Europe

AUGUST

24. Poststrukturalisme i kryssild høst IV:
Strukturalisme og dagligspråksfilosofi

SEPTEMBER

8.-12. PhD kurs: Eros and Eroticism

Sasha Roseneil blir professor på Birkbeck, University of London

Sasha Roseneil som er professor II i samfunnsvitenskapelig kjønnsforskning på SKK har fått ny hovedstilling som professor i sosial teori og sosiologi på Birkbeck, University of London. Her skal hun være leder av det nye Birkbeck Institute for Social Research (www.bbk.ac.uk/bisr). Det er et interfakultært forskningsinstitutt som fungerer som tverrfaglig møtested for omkring 40 av Birkbecks vitenskapelige ansatte. Instituttet arrangerer forskningsseminarer og konferanser. Temaer som står sentralt er: Social theory, psychosocial studies, gender studies, race, ethnicity and community studies, sociology of education, sociology of religion, and socio-legal studies. Dette er alle relevante områder for SKK så vi både gratulerer Sasha med utnevnelsen og håper på at det etter hvert vil kunne etableres et varig samarbeid mellom Birkbeck Institute for Social Research og SKK.

Ny stilling til SKK i like- stillings- og maskulinitets- forskning!

Barne- og likestillingsminister Karita Bekkemellem har besluttet at departementet skal finansiere Norges første professorat i likestillings- og mannsforskning. Finansieringen vil gjelde tre år med start 1.1.2008 (med forbehold for Stortingets godkjenning) og UiO vurderer å overta finansieringen etter denne perioden er over. Dette er en meget gledelig nyhet som viser at det er vilje og handling bak ordene når det gjelder likestilling og kjønnsforskning, både hos ministeren og i UiOs ledelse. Stillingen vil bli lokalisert på SKK og dette betyr at SKK nå sannsynligvis får sin fjerde faste vitenskapelige stilling. Søknadsfrist er 16.4 - utlysningsteksten vil bli lagt ut på SKKs nettsted: www.skkuio.no.

Stipendutlysninger

Det er lyst ut to Ph.D-stipendier i tilknytning til SKKs nye paraplyprosjekt *Nye kjønn, andre krav? Likestillingens barn i skole og familie*. Stipendiene er øremerket undersøkelser av jenter og gutter i skolen på henholdsvis barnetrinnet og ungdomstrinnet. Se utlysningen på SKKs nettside www.skkuio.no. Søknadsfristen er 15. mars. Det jobbes også med å skaffe finansiering til prosjekter som skal se på jenter og gutter i barnehagen og på videregående skole.

Det er også utlyst en tredje stipendiatstilling i Kjønnskritiske perspektiver på kanoniske tekster/religion, i tilknytning til Jorunn Øklands ansettelse i fast stilling på SKK 1.8.07. Utlysningen er kunngjort på SKKs nettside.